

SKUPAJ PIŠEMO ZGODBE NAJLEPŠEGA MESTA

**IZR. PROF. DR.
MIHA LUČOVNIK**

NI SE TREBA
Z VSEMI STRINJATI,
A SPOŠTOVANJE
JE NUJNO.

Ljubljana

**TOPLO SONCE NAS JE POVABILO NA SPREHOD PO RAŠICI IN LJUBLJANSKEM
BARJU. POLNI ENERGIJE SMO OBISKALI JEDRSKI REAKTOR NA BRINJU. V
SNEMALNIH STUDIJIH SMO SREČALI LEGENDE SLOVENSKE GLASBE, POTEM PA
V MESTNIH KAVARNAH PILI KAVO, KI SPREMINJA SVET.**

O ČEM PIŠEMO TOKRAT

Umetnika Hana Karim in Rasfan Haval sta v svoj studio povabila mlade neuveljavljene talente in občinstvo, ki ga zanima raznolikost. Pred koncertom smo večerjali v restavraciji Birdie, ki jo vodijo trije prijatelji. Na Gruberjevem nabrežju smo pogledali v zvezde s Hallersteinovim opazovalnikom, na Ljubljanskem gradu pa v novi dvorani Kazemate občudovali dela Silvana Omerzuja. S sodelovanjem v projektu presejanja za okužbo z bakterijo *Helicobacter pylori* lahko pomagate pri njenem učinkovitejšem zdravljenju. Mlada drevesa z Linhartove ceste se dobro počutijo v Šmartinskem parku. Z izr. prof. dr. Miho Lučovnikom smo se pogovarjali o življenju v centru mesta in na Ginekološki kliniki UKC Ljubljana. V kolumnah pišemo o solidarnosti in pomoči ljudem v stiski. To je na lastni koži izkusil gospod iz Hrvaške, ki nikdar ne bo pozabil poštenega voznika Kavalirja. Predstavljamo vam društvo Legebitra, ki se že četrto stoletja trudi izboljšati življenje LGBTQ+ oseb. V pražarnah in kavarnah smo pili specialno kavo in se pogovarjali o pravičnejši družbi. Po vsem tem kofeinu smo hitro prišli na vrh Rašice, kjer smo se posladkali z jabolčnim štrudljem. Na Brinju so nas prijazno sprejeli v Reaktorju TRIGA, kjer ne pridelujejo energije, ampak mednarodne znanstvene raziskave. Za Bežigradom z družino živi Guy De Launey, dopisnik revije Monocle in britanskega BBC-ja. Ljubljana ga je očarala z varnostjo in vzdušjem. Sončni dnevi so nas zvabili na Ljubljansko barje, kjer živijo številne ogrožene živalske in rastlinske vrste. Redka vrsta so tudi ženske metal rock skupine, ena od njih so Hellcats, ki bi na odrih rade videle več glasbenic. Glasba, ki jo imamo radi, pa nastaja tudi v studiih, kjer mojstri zvoka ideje spreminjajo v melodijo. Kmalu bo čas za kopalke, zato smo zavili še v telovadnico Crossfit. Potem v Slovensko mladinsko gledališče na predstavo, ki jo je ustvarila že druga generacija mladih gledališčnikov. Za konec pa smo v galeriji Hest občudovali čudovita umetniška dela domačih in tujih priznanih avtorjev.

Ljubljana

marec 2024

Izdajatelj

Mestni svet Mestne občine Ljubljana, Mestni trg 1

Zanj

župan Zoran Jankovič

Uredniški odbor

Marjan Sedmak (predsednik), Manuela Ela Piškur (podpredsednica), Maruša Babnik, dr. Tina Bregant, Boštjan Koritnik

Odgovorni urednik

Nenad Senič

Pomočnica odgovornega urednika

Nina Kožar

Oblikovna zasnova

Špela Pfeifer

Izvedbeno oblikovanje

Maja Petrovič

Foto na naslovnici

Miran Juršič

Tisk

Salomon, d. o. o.

Naklada

131.218 izvodov

Predloge, pohvale, kritike ali le pozdrave pošljite na: revija.ljubljana@ljubljana.si

Glasilo Ljubljana

Mestni trg 1

1000 Ljubljana

Natisnjeno na okolju prijaznem papirju. Glasilo brezplačno prejme vsako gospodinjstvo v Mestni občini Ljubljana.

ISSN 1318-797x

MIX
Papir iz odgovornih virov
FSC® C120997

20

24

34

KAJA BUCIK VAVPETIČ

pisateljica

Zaljubljena

V hollywoodskih filmih je ljubezen pogosto glasna. Zgodi se v Parizu ob spremljavi otožne harmonike, v jesenskem New Yorku, mestu, ki nikoli ne spi, ali v Benetkah, kjer po kanalih odmevajo zaljubljene arije gondoljerjev. Romanopisci se v zgodbah vedno znova vračajo v mesta, kjer je že sam pogled na Eifflov stolp ali Most vzdihljajev dovolj, da pričara romantično vzdušje.

Sama sem vse ljubezenske zgodbe – nekaj majhnih, predvsem pa to veliko, v kateri uživam zdaj – doživela v Ljubljani. Morda je ljubezen v Ljubljani tišja. Zgodi se med sprehodi v Tivoliju, v majhnih kavarnah na Židovski ulici (bela kava zame, črna podaljšana zanj) in na zmenkih ob Ljubljani. Zrasite med obiskovanjem filmskih predstav na festivalu LIFFe («Ne prenašam grozljivk. Jaz grem ven, ti pa lahko ostaneš, če hočeš ...»), poslušanjem koncertov v Križankah in ogledovanjem decembrskih lučk v središču mesta.

Zdaj si rada privoščiva večerjo v kateri od najljubših restavracij v stari Ljubljani, peljeva otroka na sladoled na grad in v mestu bivamo drugače – kot družina. Otrokoma predajava svojo ljubezen do mesta, do muzejev, umetnosti in glasbe. Ljubljano vidiva skozi njune oči, skupaj iščemo mozaike

vesoljskih invaderjev ter najboljše parke in zelenice za igranje s psom.

Obenem rada opazujem starejše pare in si mislim, da bova takšna tudi midva, ko bosta otroka odrasla in bova spet več sama. Morda bova šla ob sobotah z roko v roki po ribe na tržnico, ob nedeljah pa na Rožnik na čaj. Hodila bova v gledališče in na balet, vnuke bova peljala na kakav.

Z Ljubljano so povezani moji najlepši spomini: obiskovanje otroških predstav v Lutkovnem gledališču Ljubljana, prvi šolski dan (tako osnovnošolski kot tisti na Gimnaziji Poljane), prvi zmenek in poroka na Ljubljanskem gradu. Mesto je kulisa za mojo zgodbo – in za tisoče drugih, srečnih in nesrečnih, ki se odvijajo v njem.

Po decembrskem rajanju Ljubljana zaspi, prva prava zmrzal jo uklešči v leden objem, s pomladjo pa se znova prebudi. Dnevi postajajo daljši in na vrtovih skozi porjavelo travo na plan pokukajo zvončki. Čeprav je še vedno mrzlo, že upam na tople poletne večere, ko bova šla na pijačo v center in opazovala turiste, ki se fotografirajo s Prešernom in pripenjajo žabice na Mesarski most v zavedanju, da morajo hitro nabrati čim več spominov, saj bodo morali kmalu domov.

Nama pa se ne mudi. V Ljubljani bova uživala še naprej.

Nepremično premoženje Mestne občine Ljubljana

Pri razpolaganju z nepremičnim premoženjem in njegovem upravljanju je treba ravnati v skladu z veljavno zakonodajo, ki ureja to področje, ter v skladu z načeli ravnanja s stvarnim premoženjem države in samoupravnih lokalnih skupnosti. MOL vsem zainteresiranim omogoča vpogled v načrtovane prodaje in oddaje nepremičnin, ki so v njeni lasti, in sicer prek spletne aplikacije Nepremičnine MOL (ljubljana.si/sl/moja-ljubljana/nepremicnine-mol), kjer je tudi v celoti opisano ravnanje z nepremičnim premoženjem. DDV ni vključen v ceno.

PRODAJA POSLOVNEGA PROSTORA

Prostori v stavbi št. 1725-466 na Resljevi cesti 14, in sicer v 2., 3., 5., 6., 7. in 8. etaži, v skupni izmeri 1250,11 m²
Izklicna cena: 2.260.000 €

Poslovni prostor s pripadajočo kletjo na Gosposvetski cesti 1 v skupni izmeri 170 m² v 1. nadstropju (ID oznaka 1725-323-12), potreben celovite prenove
Izklicna cena: 680.000 €

PRODAJA ZUNANJIH DRVARNIC

Zunanja drvarnica velikosti 3,6 m² (ID oznaka 2679-1012-12) na Tržaški cesti 27
Izklicna cena: 2160 €

Zunanja drvarnica velikosti 3,9 m² (ID oznaka 2679-1012-13) na Tržaški cesti 27
Izklicna cena: 2340 €

PRODAJA VEČ KLETI

Klet velikosti 9,9 m² (ID oznaka 1725-593-31) v Vošnjakovi ulici 4a
Izklicna cena: 11.880 €

Klet velikosti 6,3 m² (ID oznaka 1725-593-33) v Vošnjakovi ulici 4a
Izklicna cena: 7560 €

Klet velikosti 2,7 m² (ID oznaka 1725-593-39) v Vošnjakovi ulici 4a
Izklicna cena: 3240 €

Klet velikosti 7 m² (ID oznaka 1725-593-28) v Vošnjakovi ulici 4b
Izklicna cena: 8400 €

Klet velikosti 9,9 m² (ID oznaka 1725-593-37) v Vošnjakovi ulici 4b
Izklicna cena: 11.880 €

Cena ne vključuje dvo odstotnega davka na promet nepremičnin, ki ga plača kupec.

Spoštovane krvodajalke, spoštovani krvodajalci mesta Ljubljana!

Vljudno vas vabimo, da darujete kri za zdravje in življenje soljudi. Pokličite 051/389 270, 051/671 147 ali 030/716 796 in se naročite na odvzem. Krvodajalske akcije bodo 29. marca ter 10., 12. in 26. aprila 2024 na Zavodu RS za transfuzijsko medicino v Šlajmerjevi ulici 6. Več informacij na ztm.si.

Hvala, ker darujete kri za življenje.

Rdeči križ Slovenije – Območno združenje Ljubljana

Mestni svet Mestne občine Ljubljana

Komisija za priznanja vabi k predlaganju kandidat in kandidatov za podelitev naziva častni meščan oziroma častna meščanka glavnega mesta Ljubljana.

Kandidate in kandidatke za naziv častni meščan oziroma častna meščanka glavnega mesta Ljubljana je mogoče predlagati vse leto, za leto 2024 pa pridejo v poštev kandidature, vložene do 31. marca 2024.

Razpis in obrazci so do izteka prijavnega roka dosegljivi na ljubljana.si/sl/razpisi-razgrnitve-in-javne-objave ter v prostorih Glavne pisarne Mestne občine Ljubljana na Mačkovi ulici 1.

Vsem, ki ste **sooblikovali**
zgodovino gibanja LGBT v Sloveniji

JAVNI
POZIV

RADI BI SLIŠALI TVOJO ZGODBO!

Letos obeležujemo 40. obletnico gibanja skupnosti LGBT v Sloveniji, ki jo bomo praznovali skozi celo leto z razstavami, srečanji, koncerti in druženji. Marca se v Galeriji Škuc odpira razstava Prisotnost skupnosti, sledita razstavi v Galeriji Alkatraz in Galeriji Kresija. Poleti in jeseni pa v Muzeju novejši in sodobne zgodovine in Mestnem muzeju Ljubljana iz umetniških praks fokus selimo še na 40-letno bogato dediščino LGBT gibanja.

Želiš pri tem sodelovati tudi ti? Odzovi se javnemu pozivu obeh muzejev, kjer si želimo zbrati še več osebnih spominov, slik, plakatov, fotografij in drugih predmetov, ki nosijo zgodbe o živahni zgodovini LGBT gibanja v Sloveniji.

VZPOSTAVITE
STIK Z NAMI

40lgbt.si

Izbiramo drevored leta

V okviru tradicionalne akcije Za lepšo Ljubljano, ki vsako leto poteka od 22. marca do 22. aprila, bomo letos izbirali tudi drevored leta. Strokovna komisija je izmed prispelih predlogov že izbrala sedem finalistov, med katerimi boste meščanke in meščani izglasovali drevored, ki bo nato vse leto simbolno predstavljal vsa drevesa v mestu. Glasovanje na spletnem mestu ljubljana.si se bo začelo 22. marca, drevored leta pa bomo razglasili 22. aprila, na svetovni dan Zemlje.

Imaš inovativno idejo? Prikluči se projektu PONI LUR in jo uresniči!

Projekt ti ponuja:

- 4 mesečno redno zaposlitev
- podjetniška usposabljanja
- mentorstvo in pomoč pri razvoju ideje
- možnost individualnih izobraževanj

Razpis najdeš na www.rralur.si.
Prijavi se do
25. marca 2024.

RRA LUR
regionalna razvojna agencija
Ljubljanske urbane regije

EVROPSKA UNIJA
evropski sklad za regionalni razvoj

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KOLHOZIJ
IN REGIONALNI RAZVOJ

Zapisniki in magnetogramski zapisi sej Mestnega sveta MOL so objavljeni v rubriki Seje Mestnega sveta na ljubljana.si.

Podnevi studio, zvečer gledališče

NINA KOŽAR

Svetel in okusno opremljen studio umetnice Hane Karim na Vilharjevi 3 je baza, iz katere njeni čudoviti keramični izdelki potujejo k naročnikom po vsem svetu. Tu organizira tudi delavnice, na katerih svoje znanje z veseljem predaja vsem, ki jih zanima oblikovanje gline. Zdaj pa sta s partnerjem, dramskim igralcem Rasfanom Havalom, vrata studia odprla še domačim in tujim umetnikom ter občinstvu, ki ga zanimata raznolikost in inovativnost. V njenem Glinenem teatru si lahko ogledate koncerte, predstave, filmske festivale, razstave in druge dogodke, pri katerih dajeta prednost mladim, še neveljavljenim talentom. Program Glinenega teatra spremljajte na spletni strani claytheatre.art.

Pri zlati ptički

NINA KREUZER

Samo od srede do sobote in samo zvečer se v kotu stavbe na Cesti v Mestni log 3 odprejo vrata butične restavracije Birdie. V nežno razsvetljenem prostoru, nad katerim kraljuje galerija vinskih buteljk, se po mizah začnejo vrstiti krožniki s črnim robom, na njih pa fine sezonske dobrote in priljubljene stalnice, kot so tatarski biftek, lepo začinjena burrata ter ravioli s sirom pekorino in figovo marmelado. Trije mladi šefi – Vuk Greganovič, Tom Jaki in Rok Stubičar – verjamejo, da si je vse dobre stvari v življenju treba deliti, zato pravijo: »Jedi damo na sredino mize, da vsak lahko poskusi vse.« Tako je najbolj prav.

Prijateljstvo in sodelovanje sta zapisana v zvezdah

KAJA BENKO

Med službovanjem na kitajskem dvoru je slovenski jezuit, matematik, astronom, kartograf in diplomat Ferdinand Avguštin Hallerstein v 18. stoletju po cesarjevem naročilu zasnoval zvezdni opazovalnik, ki še danes stoji v Pekingu. V tistih časih je bil inovativna in sodobna rešitev, saj je združeval heliocentrično zasnovo, kot smo jo poznali v Evropi, in ekvatorialno postavitev, kot so jo uporabljali na Kitajskem. Repliko opazovalnika, ki stoji pri Šentjakobskem mostu, je našemu mestu podarilo kitajsko veleposlaništvo kot simbol prijateljstva in sodelovanja med državama, ki ima v teh časih velik pomen.

Zaporniška spalnica je zdaj prireditvena dvorana

KAJA BENKO

Z odprtjem nove večnamenske dvorane Kazemate se je na Ljubljanskem gradu končal več kot 50 let trajajoč projekt prenove grajskega kompleksa. Tako kot celoten grad ima tudi ta prostor svojo pestro zgodovino. V poznem srednjem veku je bil tu prehod na grajsko dvorišče, nato spalnica za zapornike, v 20. stoletju pa mizarska delavnica. Kar 31 metrov dolga dvorana zdaj združuje zgodovinsko avtentičnost in sodobne elemente, kar ji daje poseben čar. Namenjena bo različnim umetniškim in družabnim dogodkom, kot je razstava Mizoginija likovnega umetnika Silvana Omerzuja, ki si jo lahko ogledate do 5. maja.

Spremljamo urejanje območja Potniškega centra Ljubljana

MOL od začetka tega leta skupaj s partnerji ureja območje Potniškega centra Ljubljana. Ta bo čez predvidoma dve leti postal osrednja prestopna točka za potnike, ki uporabljajo javni prevoz.

Dunajska

Dela potekajo po načrtih. Promet poteka po dveh vozniških pasovih v obe smeri. Promet pešcev in kolesarjev je v obe smeri urejen ob cestišču na zahodni strani, od cestnega prometa je za večjo varnost ločen s panelno ograjo. Avtobusi LPP vozijo po običajnih trasah.

Linhartova

Dela potekajo na severnem delu Linhartove ceste, med Dunajsko in Vojkovo cesto.

Vilharjeva

Zaradi prestavitve kanalizacijskega zbiralnika bo do predvidoma 24. marca 2024 za ves promet zaprta Vilharjeva cesta na odseku med Dunajsko in Železno cesto.

Mestni avtobusi vozijo po spremenjenih trasah:
linija 3G: Dunajska cesta, Linhartova cesta, Topniška ulica, Vilharjeva cesta, Železna cesta in naprej po redni trasi,

liniji 6B in 11B: Slovenska cesta, Trg OF, Slovenska cesta in naprej po redni trasi,

liniji 12 in 12D: Masarykova cesta, Kolodvor, Masarykova cesta in naprej po redni trasi.

Vsi, ki ste vabljeni, odzovite se!

Nacionalni inštitut za javno zdravje (NIJZ) v sodelovanju z Zdravstvenim domom Ljubljana že izvaja pilotni projekt presejanja in zdravljenja okužbe z bakterijo *Helicobacter pylori* za preprečevanje raka želodca. Projekt je prvi tak v Evropski uniji. K oddaji vzorca krvi vabijo mlade, stare od 30 do 34 let.

AJDA BORAK

Rak želodca je peta najpogostejše diagnosticirana vrsta raka in četrti najpogostejši vzrok smrti zaradi raka na svetu. Gre za raka s slabo prognozo, saj se simptomi navadno pojavijo, ko je bolezen že v napredovani fazi. Zdravljenje raka želodca je lahko uspešno, če je rak odkrit v zgodnji fazi, kar omogoča lažje zdravljenje in bistveno boljše rezultate.

Okužba s *Helicobacter pylori* povzroča 89 odstotkov raka želodca, brez raka na prehodu v požiralnik. Ta okužba velja za najpogostejšo pri ljudeh in se navadno zgodi do desetega leta starosti. Okužimo se lahko zaradi mešanja fekalij s pitno vodo, ob uživanju surove zelenjave, ki je bila gnojena s fekalijami, ali prek tesnega stika mame z otrokom, na primer pri pripravi hrane z žvečenjem, čiščenju dude s slino ... Približno 80 odstotkov vseh okuženih je brez simptomov. Pri eni petini pa se pojavijo težave, ki se lahko kažejo kot razjede želodca ali dvanajstnika, bolečina ali tiščanje v zgornjem delu trebuha po jedi ali zgodnja sitost. V približno treh odstotkih pa okužba vodi do predstopenj raka.

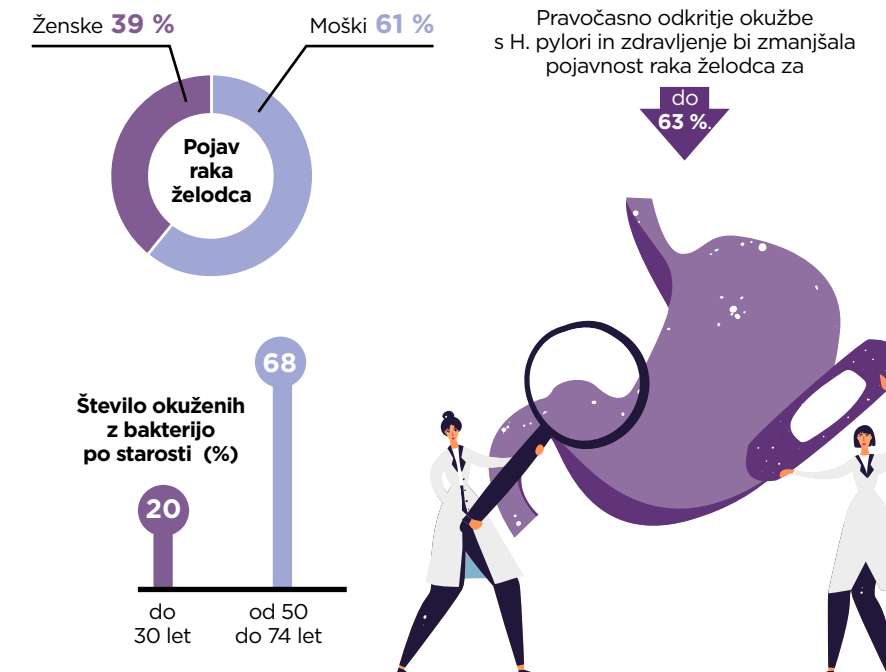
Vendar upanje obstaja: podatki kažejo, da če okužbo odkrijemo in zdravimo, se zmanjša tudi tveganje za nastanek raka. Za koliko se to tveganje zmanjša, je sicer odvisno od tega, koliko časa je bila

oseba okužena in koliko škode je bakterija v želodcu že povzročila. Enostavno zdravljenje bakterije z antibiotiki v skoraj 100 odstotkih ozdravi okužbo.

NIJZ je minuli mesec v sodelovanju z Zdravstvenim domom Ljubljana začel izvajati pilotni projekt z imenom TOGAS. K sodelovanju so povabili 6000 odraslih, starih med 30 in 34 let. Prejeli so vabilo s povezavo na spletni obrazec in vprašalnik. Ko bodo to dvojce izpolnili, bo v stik z njimi stopilo osebje ambulantne družinske medicine in jih pozvalo k odvzemu krvi. Tisti s pozitivnim izvidom bodo nato v laboratoriju opravili še dihalni test, s katerim bo dokončno potrjena bakterija v želodcu. Pozitivnim bo osebni zdravnik predpisal 14-dnevno zdravljenje z antibiotikom v kombinaciji z zdravili za zniževanje ravni želodčne kisline. Zakaj ravno navedena starostna skupina? Mladi v tridesetih letih, če so okuženi z omenjeno bakterijo,

še nimajo izraženih predrakavih sprememb. Z zdravljenjem okužbe pa ne bi odpravili le tveganja nastanka raka na želodcu, temveč bi preprečili tudi druge simptome vnetja želodčne sluznice, ki jih povzročijo okužba. Vse, ki so bili pozvani k sodelovanju, zato vabijo, da sodelujejo v raziskavi, saj se bo na podlagi njenih izsledkov oblikoval načrt za izvajanje ustreznega presejalnega programa za preprečevanje raka želodca po vsej Evropski uniji.

Pilotni projekt bo potekal v šestih državah članicah EU, prva država, ki ga izvaja, pa je Slovenija. Končni cilj raziskave je odkrivanje in zdravljenje okužbe, kar bi po predvidevanjih strokovnjakov pojavnost raka želodca zmanjšalo za do 63 odstotkov. Vsi pa si želimo, da bi se ta program, za zdaj preizkusen, kmalu pridružil že uveljavljenim programom DORA, ZORA in Programu Svit, ki so rešili že mnogo življenj.

Nov dom za drevesa z Linhartove

KAJA BENKO

Ko doma presajamo lončnice in druge manjše rastline, si težko predstavljamo, da bi presadili odraslo drevo, visoko okoli 10 metrov in težko štiri tone. Da je tudi to izvedljivo, so letos dokazali ljubljanski arboristi. Drevesom, ki so doslej rasla ob Linhartovi cesti, so le dober kilometer stran našli nov dom v Šmartinskem parku.

Na MOL so se pri načrtovanju prenov Linhartove ceste posebej posvetili drevesom, ki rastejo ob njej. Na podlagi strokovnih mnenj so se odločili, da bodo ob cesti na novo posadili 117 dreves, 78 jih bodo ohranili, nekaj jih bodo morali odstraniti, mlajša drevesa, ki so primerna za selitev, pa bodo prenesli na novo lokacijo, kjer bodo imela dobre pogoje za nadaljnjo rast in razvoj.

Selitev dreves vsekakor ni enostavna in vsakodnevna naloga, zato so se je lotili temeljito in z velikim spoštovanjem do rastlin. Skrbi je bilo veliko, a kot pravi dr. Lena Marion, vodja oddelka za arboristiko v podjetju TISA, jih je na koncu najbolj presenetila hitrost celotne akcije. »Vsem, ki so pripomogli k temu, se res iskreno zahvaljujem. Ponosna sem tudi na našo celotno ekipo, ki je vnovič dokazala, da zmore hitro reagirati in izpeljati tudi najbolj zahtevne arboristične projekte,« je poudarila in v ospredje postavila sodelujoče partnerje, brez katerih projekta ne bi bilo mogoče izpeljati – Oddelek za gospodarske dejavnosti in promet MOL, Mestno redarstvo, javna podjetja Voka Snaga, LPT, LPP in Energetiko Ljubljana, pa Elektro Ljubljana, Javno razsvetljavo, Eles, KPL in TGM Strmole. Skupaj je sodelovalo več kot 60 ljudi in prav vsak je prispeval k odlični izvedbi projekta.

Prvih devet dreves se je na pot od Linhartove ceste proti Šmartinskemu parku podalo v petek, 16. februarja. Priprave dreves in sadilnih jam so se začele že nekaj dni pred tem. Številni mimoidoči so opazovali, kako so delavci nalagali skrbno zaščitena drevesa na tovorne prikolice, jih nato po Linhartovi cesti zapeljali do krožišča Žale in naprej v Šmartinski park, kjer je nanje že čakal izkopen jarek. Drevesa so drugo za drugim preložili vanj in korenine zasuli z zemljo. In tako je ob zidu Plečnikovih Žal začel rasti nov drevored, ki bo sprehajalcem kmalu ponujal prijetno senco. Vajo so nato ponovili še v ponedeljek, ko so preselili tri drevesa, in v torek, ko so uspešno prepeljali še zadnjih pet dreves, predvidenih za prvo fazo selitve.

Petja Pirnat z Oddelka za gospodarske dejavnosti in promet MOL ob uspešni preselitvi dreves poudarja, da bodo tudi v prihodnje iskali možnosti za presajanje in ohranitev dreves, dr. Lena Marion pa dodaja, da je njihovo osnovno vodilo ohranjanje in nega dreves v mestih, zato se že veselijo novih izzivov pri presajanju večjih dreves.

Akcija presajanja dreves je le ena izmed številnih aktivnosti, ki jih na MOL izvajajo na področju varovanja in skrbi za mestno drevje, te dni pa so še posebej ponosni na ponovno potrditve naziva mesto dreves. Ljubljani sta ga že petič zapovrstjo podelili Fundacija Arbor Day in Organizacija Združenih narodov za prehrano in kmetijstvo.

Na pragu pomladi, časa novih začetkov, sem se z izr. prof. dr. Miho Lučovnikom srečala tam, kjer se za večino od nas začne spoznavanje sonca in dežja, smeha in joka ter vseh drugih življenjskih sladkosti in grenkob – v porodnišnici. Vodja Enote za intenzivno nego nosečnic in porodnic na Ginekološki kliniki UKC Ljubljana morda res razblinja kakšno idealizirano predstavo o rojstvih in porodih, a je hkrati v njegovi toplini in srčnosti čutiti, da si ne bi želel delati nikjer drugje.

ANJA LESKOVAR

LJUBLJANČAN

Pred porodnišnico visi plakat za festival ljubezni, umetnosti in vandrana LUV Fest. Kako primerno, kajne? Porodnišnica je kraj, ki ga verjetno prežema ljubezen.

Res je. To je zagotovo tudi kraj, kjer je bistveno več sreče kot žalosti. Je pa rojevanje novega življenja močno prežeto s čustvi, zato je skrajno lepo, ko gre vse po načrtih, in toliko bolj hudo, ko ne gre.

Delate v enoti, ki skrbi za ženske z zapleti v nosečnosti, pri porodu in po njem. Je zato še toliko pomembnejše, da ste kot zdravnik sočutni?

Naša porodnišnica je največji center v Sloveniji, kjer obravnavamo najhujše zaplete. V takšnih situacijah je sočutje res pomembno. Ključno pa je tudi, da nam bodoči starši zaupajo, da delamo vse za to, da se za vse izteče kar najbolje.

Koliko novorojenčkov pa je zajokalo danes ponoči in ali opazate kakšne vplive na dinamiko porodov?

Ne vem natančno, a običajno se pri nas v enem dnevu rodi med 10 in 15 otrok, približno tretjina vseh v Sloveniji. Za nas je nočno delo res običajno, porodništvo ne pozna dneva in noči. Po analizi, ki smo jo nekoč naredili, pa nismo opazili, da bi denimo luna vplivala na število porodov.

Letos se je precej otrok rodilo 29. februarja. Ali si bodoči starši kakšnih datumov rojstev ne želijo?

Največkrat je to 1. november. Datum, kot so 1. april, 25. december, 31. december, 1. januar in tudi 29. februar, so po svoje posebni, meni se zdijo celo luštni. Si pa nekatere ženske na te dneve ne želijo roditi, nekaterim se zdi pa fino.

Nekoč in ponekod še danes so za nosečnice skrbele cele skupnosti, danes je drugače, zdravniki in babice ste bistveno pomembnejši. Kako vi gledate na svojo vlogo?

Smo le del te skrbi, ne pripisujemo si tako velike vloge. Imamo izkušnje in znanje, da prepoznamo zaplete, in jih znamo reševati; pri tem smo zelo uspešni. Stopnja maternalne umrljivosti je bila pri nas še pred stoletjem nepredstavljivo visoka. Danes pa »paket« oskrbe nosečnic zagotavlja, da je pri nas rojevanje varno. Vendar pa se razumevanje naše vloge spreminja, tudi pri porodu. Nekoč smo rekli, da porod vodimo, v resnici pa ga bolj spremljamo. Toliko ponižni moramo biti, da si priznamo, da zdravniki pri porodu večinoma nismo potrebni. Skupaj tudi moramo tenkočutno prepoznati, do kod je varno pustiti, da porod poteka brez naših ukrepov, kdaj pa je treba posredovati. V babiškinih in zdravniških krogih se tudi veliko pogovarjamo o tem, da smo z razvojem medicine naraven proces, kot je porod, preveč medikalizirali. Je denimo res pri vsakem

»DOBRO SE SPOMNIM PRVIH PORODOV. TO JE ZELO MOČNA IZKUŠNJA. SEVEDA PA JE BILA NAJMOČNEJŠA, KO SEM SAM POSTAL OČE.«

porodu treba ves čas nadzorovati bitje srca in še kup drugih stvari? Brez žrtvovanja varnosti bi v prihodnosti lahko manj posegali v porod. Želimo si, da bi porodnice imele čim lepšo izkušnjo, tudi s tem, da spodbujamo, da pridejo na obisk v porodnišnico še pred porodom.

»BOJIM SE, DA SE V RES VELIKIH MESTIH ZA NAVIDEZNO TOLERANTNOSTJO SKRIVA POPOLNA INDIFERENTNOST. LJUDEM NI MAR. UPAM, DA LJUBLJANA NIKOLI NE BO TAKŠNA.«

Kako težko je takšne spremembe uvajati v tako velik sistem, kot je ljubljanska porodnišnica?

Bistveno težje in dolgotrajnejše kot v manjših centrih. Predvsem si želim, da bi naša porodnišnica ohranila status kompetentnega centra za obravnavo najhujših stanj. Hkrati pa si želim, da bi slišal vse manj očitkov, da je pri nas »industrija«, da premalo poslušamo porodnice. Ampak sem optimist, ko gledam, kako nova generacija babic in zdravnikov z roko v roki s starejšo počasi, a odločno spreminja stvari na bolje. Vsak pa se trudi po svoje, na koncu se pač vse konča pri posamezniku.

Kakšen sploh je občutek, ko porodite novo življenje?

Dobro se spomnim prvih porodov. To je zelo močna izkušnja. Seveda je bila najmočnejša, ko sem sam postal oče, a moja kolegica, s katero sem opravljal specializacijo, je denimo sprva ob vsakem porodu jokala. Vendar pa – in s tem vas bom morda razočaral – že 20 let praviloma prisostvujem porodom, ki niso običajni, zato imam o njih izkrivljeno podobo. A ko se vse dobro izide, je to še vedno skrajno lep dogodek.

Kako pomembno pa je, da so nosečnice v prijaznem in podpornem okolju tudi v nosečnosti?

Izjemno. Znanstveno je dokazano, da mamina prehranjenost, predvsem pa njeno fizično in duševno počutje izrazito vplivajo na razvoj otroka in njegovo zdravje kasneje v življenju.

In k temu lahko pripomore tudi joga. V preteklosti ste kot certificiran inštruktor joge vodili tudi vadbo za nosečnice. Zakaj?

Najprej zato, ker to rad počnem. To sem delal v prostem času, brezplačno, in želim si, da bi kmalu spet. Seveda pa tudi zato, ker vem, da je joga v nosečnosti darilo za mamico in otroka. Na telesni ravni ključno

pripomore k aktivaciji pomembnih mišic za nosečnost, porod in okrevanje po porodu. Hkrati pa smo s kolegi iz tujine in inštruktorji joge v vsakdanjem življenju v raziskavi dokazali, da se nosečnice, ki izvajajo jogo, tudi bistveno bolje soočajo s stresom. Njihov avtonomni živčni sistem se je učinkoviteje odzival, kar vpliva tudi na razvoj posteljice. Me pa veseli, da je danes že nekaj usposobljenih ponudnikov joge za nosečnice. Dober vaditelj mora denimo vedeti, da so lahko vaje za gibljivost zaradi zmečanih vezivnih tkiv in sklepov v nosečnosti škodljive.

Vi še izvajate jogo?

Seveda, če mi le uspe, to storim vsak dan. Je pa moja žena še bolj vestna. Ne spomnim se dneva, da je ne bi izvajala, celo na dan, ko je rodila, ni izostala.

Kako pa je živeti v centru mesta?

Če primerjam s Phoenixom, kjer smo živeli eno leto, ni primerjave. Naši družini se zdi center super. Stanovanje gleda na park, nikoli ne bi uganil, da si v centru, ker je tako tiho. V službo grem peš ali s kolesom, tudi drugi člani družine poti opravljajo peš. V Arizoni smo hčerko v vrtec vozili 45 minut stran – kot bi jo vsak dan vozil v Celje. Nepredstavljivo!

Če spet pomisliva na skupnost, o kateri sva govorila prej, je to verjetno težje ustvarjati v večjih mestih.

Predvsem sem mnenja, da se ni treba z vsemi strinjati, a je pri tem spoštovanje nujno. Nespametno je pričakovati, da bodo vsi stvari dojemali enako kot ti. Če tega ne sprejmemo, ne moremo živeti skupaj, tudi v takšni skupnosti, kot je porodnišnica, ne bi mogli sobivati in se truditi, če se ne bi spoštovali. Bojim pa se, da se v res velikih mestih za navidezno tolerantnostjo skriva popolna indiferentnost. Ljudem ni mar. In upam, da Ljubljana nikoli ne bo takšna.

»TOLIKO PONIŽNI MORAMO BITI IN SI PRIZNATI, DA ZDRAVNIKI PRI PORODU VEČINOMA NISMO POTREBNI.«

Tu smo drug za drugega

Ameriško antropologinjo Margaret Mead naj bi neki študent vprašal, kdaj se je po njenem mnenju začela človeška civilizacija. Odgovorila naj bi mu, da je prvi znak civilizacije 15.000 let stara zaceljena stegnenica, ki so jo našli v enem od prazgodovinskih arheoloških najdišč. Nobena žival z zlomljeno stegnenico namreč ne more preživeti dovolj dolgo, da bi se ta zacelila. Nekdo je našega davnega prednika negoval, varoval in počakal, da se je spet postavil na lastne noge. To še danes počnemo v Ljubljani. Ljudem v stiski stojimo ob strani, jim pomagamo po svojih močeh in jih sprejemamo kot polnopravne člane naše velike družine.

Več informacij o prostovoljstvu in drugih oblikah pomoči pri Slovenski filantropiji in Slovenski karitas najdete na spletnih straneh filantropija.org in karitas.si.

TINA VELIŠČEK

vodja Dnevnega centra za migrante in terenskega odziva pri Slovenski filantropiji

Solidarnost nas povezuje tudi v mestu

Pogosto slišimo, da ljudje na podeželju bolj pomagajo drug drugemu kot ljudje v mestih. Ker se (dobro) poznajo in si zaupajo, med dopustom sosedom brez zadržkov pustijo ključke, da jim nahranijo mačko, zalijejo rože in poberejo pošto iz nabiralnika. V Ljubljani to ni tako pogosto. Velikokrat Ljubljanci iz različnih razlogov svojih sosedov sploh ne poznamo. Tako tudi ne poznamo stisk drug drugega, zato si težko priskočimo na pomoč, četudi bi to želeli.

Prav zato je v mestih toliko bolj pomembna vloga prostovoljskih organizacij. Te skrbimo, da ljudje, ki potrebujejo pomoč, to tudi dobijo. Pomagamo osebam, ki so se znašle v stiski, a ne poznajo sosedov, nimajo prijateljev ali družine v bližini in so nekako padle skozi sito sistema socialnih storitev. Takrat se vključimo prostovoljske organizacije in na pomoč povabimo superjunakinje in superjunake – naše prostovoljke in prostovoljce. Ti na Slovenski filantropiji pomagajo na različne načine.

Prostovoljka Bojana, od rojstva živi v Ljubljani, že več kot dve leti redno enkrat tedensko na domu obiskuje starejšega gospoda. Ker gospod ne govori slovensko, se počuti osamljen in socialno izoliran. Bojana ga spremlja na sprehode in občasno tudi k zdravniku. Veseli jo, da prijetno kramljanje v španščini in srbohrvaščini obema daje smisel življenja.

Rashid je prostovoljec iz Iraka, ki v Ljubljani živi pet let. Vsako sredo dve uri ureja pričeske brezdomnim na društvu Kralji ulice.

Pravi, da se prijetno počuti, ko naredi kaj dobrega za druge, še posebej za tiste, ki si strženja ne morejo privoščiti.

Nairra je prostovoljka, Ljubljanka od rojstva. Že od leta 2000 pri različnih organizacijah pomaga deliti presežke hrane iz trgovin in restavracij socialno ogroženim posameznikom in družinam. To dela, da ljudem lajša stiske, saj ve, kako je, ko nimaš.

Tatiana je prostovoljka, po rodu Rusinja, ki se je pred 20 leti iz Kazahstana preselila v Ljubljano. Že od začetka vojne v Ukrajini dvakrat tedensko skupino beguncev iz Ukrajine poučuje slovenščino. Zaveda se, da je znanje jezika pogoj za uspešno integracijo, urice slovenščine pa vidi kot svoj prispevek k pomoči Ukrajini.

V LJUBLJANI DELUJE VELIKO PROSTVOLJSKIH ORGANIZACIJ; VSE SO IZJEMNO VESELE LJUDI, KI SO PRIPRAVLJENI NAMENITI SVOJ ČAS DRUGIM.

Prostovoljcu Branetu, po rodu iz Črne gore, je Ljubljana dom že od leta 1965. Ker je informatik in obvlada matematiko, že deseto leto ponuja učno pomoč na teh področjih. K prostovoljstvu ga je nagovoril govor predsednice Slovenske filantropije, ki je v intervjuju poudarila, da se da pomagati tudi drugače kot samo z denarjem, na primer z inštrukcijami.

Prostovoljke, prostovoljci in prostovoljske organizacije verjamemo, da je najboljši občutek tisti, ko naredimo nekaj dobrega za druge. Delujemo kot nekakšen posrednik dobrih del: skrbimo, da osebe v stiski najdejo nekoga, ki jim priskoči na pomoč, hkrati pa osebam, ki bi želele pomoč ponuditi, pomagamo najti primerno delo. V Ljubljani deluje veliko takšnih organizacij, vse so izjemno vesele ljudi, ki so pripravljeni nameniti svoj čas drugim. Zato vas vse lepo vabimo, da se pridružite našim superjunakinjam in superjunakom. Pomoč lahko ponudite svojim sosedom in jih tako bolje spoznate, ali pa obiščete posredovalnico prostovoljskih del na spletni strani prostovoljstvo.org. V vsakem primeru s prostovoljenjem lahko pristavite svoj košček v mozaik solidarnosti Ljubljancank in Ljubljancanov.

ALENKA PETEK

strokovna sodelavka Škofijske karitas Ljubljana

Velikokrat pomaga že pogovor

Poleg domačinov našo mestno skupnost sestavljajo tudi dnevni migranti, ki se sem vozijo na delo. V zadnjem času so se nam pridružili še begunci iz Ukrajine, posamezniki in družine z drugih celin, ki so sem prišli iskati mir, ter družine iz nekdanje skupne države, ki so pri nas našle boljše razmere za življenje. Pisana mešanica ljudi, vsak ima svoje želje in potrebe, pa vendar živimo v sožitju. Nekateri se občasno ali za dlje časa najdejo v stiski in takrat potrebujejo pomoč v hrani, obleki, prijazni besedi ali sočutju.

Na območju MOL deluje 21 Župnijskih karitas, ki pomagajo ljudem v stiski. Večinoma se s tem ukvarjajo prostovoljci, ki so pripravljeni svoj čas, znanje in sposobnosti nameniti sočloveku. Obiskujejo starejše, ponujajo materialno pomoč, poplačajo tudi kakšen dolg za ogrevanje, električno ali stanarino. Pomagajo pri nakupu šolskih potrebščin in pri učenju, otroke in njihove starše iz socialno ogroženih družin predlagajo za počitniške programe. Predvsem starejši so osamljeni, drugi pa zaradi nizkih dohodkov ne zmorejo preživeti meseca. Nekateri imajo v družini bolne, invalide ali ljudi s posebnimi potrebami. Skupaj rešujemo težave in jim damo vedeti, da niso sami.

Naši prostovoljci so različnih starosti in poklicev, ki svoje znanje in talente uporabljajo pri prostovoljskem delu. Veliko se jih za sodelovanje odloči zato, ker so že poklicno pri svojem delu pomagali ljudem v stiskah. Drugi so želeli koristno zapolniti prosti čas in ga nameniti sočloveku. Nekaterim so dajali dober zgled starši ali pa so po upokožitvi želeli ostati aktivni in koristni. Pravijo,

da jih je delo pri Karitas spremenilo. Postali so bolj empatični, strpnejši, odprti do drugih in boljši poslušalci. Pridobili so širši pogled na življenje, ne obsojajo drugačnosti, ampak jo želijo spoznati. Prostovoljstvo jih izpolnjuje, motivira in bogati.

Vsakega od nas lahko doletijo težave ali stiske, iz katerih ne vidimo izhoda. Pomembno je, da se ne zapiramo med štiri stene in si pravočasno poiščemo pomoč. Velikokrat pomaga že to, da spregovorimo in ubesedimo to, kar nas teži. Da govorimo o doživljanju in počutju, da svojih težav ne ignoriramo. Poslušalec pa naj poslušaja in ne obsoja. Begunci iz Ukrajine so nam zaupali težke osebne zgodbe. Gospa, ki je k nam pribežala z vnukom, je povedala, da mu še vedno ni zmogla povedati, da je njegov oče padel v vojni. Pri nas se počutita dobro in sprejeto. Največ pa ji pomenijo mir in noči brez bombnih napadov.

POMEMBNO JE, DA SE NE ZAPIRAMO MED ŠTIRI STENE IN SI PRAVOČASNO POIŠČEMO POMOČ.

Vsako skupnost sestavljajo tudi šibkejši in socialno ogrožene osebe v različnih stiskah. Razlogi za njihove težave so zelo različni. Lahko so posledica naravnih nesreč, kot so bile avgustovske poplave. To so bile izredne razmere, ki se jim nismo mogli izogniti. Takrat je prišla v ospredje solidarnost, želja po pomoči sočloveku. Aktivirala se je vsa Slovenija, tudi Ljubljana. Takrat smo vsi začutili, da smo samo delček iste velike zgodbe. Vsak je pomagal na svoj način, od fizičnega dela pri odstranjevanju posledic do denarnih sredstev, ki so jih ljudje donirali ali pa odnesli oškodovancem. Drugi so s hrano in čistili napolnili nakupovalne vozičke v trgovinah. Največ pa sta prizadetim pomenočila osebni stik in pogovor o stiski, v kateri so se znašli. Ostali so brez doma in varnega zavetja, topline in pripadnosti. Solidarnost in sočutje nista imela meja.

Tudi Ljubljanci v nesrečah izrazite neizmerno dobrodelnost in imate odprte roke za ljudi v stiski. Hvala vam. Karitas prav zaradi dobrih ljudi lahko tako hitro in učinkovito priskoči na pomoč.

Mnenja avtorjev ne izražajo nujno stališč MOL in uredništva glasila Ljubljana.

Je to sploh mogoče?

KAJA BENKO

N

a zadnjo soboto v februarju se je Miro Vuković kot že ničkolikokrat prej odpravil v službo. Ko se je usedel v Kavalirja, niti pomislil ni, kakšna avantura ga čaka ta dan. Prve ure so minile mirno; kot ponavadi je krožil po mestnem središču in prevažal potnike, okoli 18. ure pa je zapeljal na Šubičevo ulico. Pogled se mu je ustavil na predmetu, ki je ležal sredi ceste. Ustavil je, izstopil in ga pobral. Bila je torbica, v njej pa potni list in drugi dokumenti, kartice, ključi in večja

vsota gotovine. Kar zmrzilo ga je ob misli, da je nekdo v tujem mestu ostal brez vseh dokumentov in denarja. Takoj je poklical svojega šefa in mu začel hitro razlagati, kaj se je zgodilo. Na drugi strani telefonske linije je bil Zoran Stojinović, vodja skupine prevoza na klic v LPP, ki je takoj stopil v akcijo. »Z dokumentov smo razbrali ime gospoda in njegov naslov. Začel sem guglati in našel njegovo službeno številko, a ker je bila sobota, se ni nihče oglašal na telefon. Nato

pa sem odkril e-naslov, na katerega sem poslal sporočilo, da naj me, če slučajno kaj pogreša, pokliče.« Čez približno 20 minut je zazvonil telefon. Bil je gospod iz Hrvaške, ki je izgubil torbico. »Je to sploh mogoče??? Ne morem verjeti!!!!« je ponavljal, vmes pa razložil, da je v garažni hiši v avto nameščal sina, ki je imel zlomljeno ključnico, torbico pa ta čas odložil na streho. In jo tam pozabil. Ko je zapeljal na cesto, je torbica padla s strehe in obežala na cesti. Vznemirjeno je razlagal,

kako jo skupaj z družino neuspešno iščejo. No, hitro sta se dogovorila, kje ga bo čakal Miro, da mu bo lahko vrnil torbico.

»Ja, bilo je hudo, zame in zanj. Ko me je opazil v Kavalirju, je prišel do mene. Izročil sem mu torbico, nato me je objel in mi rekel: 'Vsa čast, ali še obstajajo taki ljudje?' Pa sem rekel, da ja,« skromno pove Miro, ki je še danes ganjen predvsem zato, ker so njegovi vnuki tako ponosni nanj. Kmalu bo lahko z njimi preživel še več časa, saj konec leta odhaja v pokoj, njegovo

poslanstvo pa bosta nadaljevala sinova Siniša in Saša, ki sta oba del ekipe LPP.

Ta torbica pa je le eden izmed številnih izgubljenih predmetov, ki jih vsak dan najdejo vozniki mestnih avtobusov in Kavalirjev. Lani so jih našli kar 1243 in veliko večino so vrnilo lastnikom. Nekateri pa so še vedno varno spravljani v prostorih LPP, saj lastnikov niso mogli najti. Preverite, morda je med njimi tudi kakšen predmet, za katerega menite, da ste ga izgubili za vedno.

Na Trubarjevi cesti 76a in Prešernovi cesti 3 v Ljubljani deluje društvo Legebitra, ki je lani dopolnilo četrto stoletja. S svojim delovanjem pomagajo in podpirajo spolne in seksualne manjšine, kot so lezbijke, geji, biseksualne, transpolne, interpolne in kvir osebe ter tudi osebe, okužene s hivom. V vseh teh letih so pomagali že več tisoč posameznikom in družinam. Stiske, v katerih se znajdejo tisti zunaj splošnih družbenih normativov, so namreč lahko zelo velike in zelo osamljene. »Težimo k temu, da bi z našimi brezplačnimi programi na čim več področjih izboljšali življenje LGBTIQ+ oseb,« pravijo predstavniki društva.

občutljiva in marsikje tabu. Če nimamo ob sebi vsaj ene osebe, s katero se lahko o svoji stiski pogovorimo, je to lahko izredno obremenjujoče,« razlagajo v društvu.

Drug večji program je testiranje za hiv, virusne hepatitis in druge spolno prenosljive okužbe. »Program je namenjen moškim, ki imajo spolne odnose z moškimi, in transspolnim osebami. Sofinancirata ga MOL in ministrstvo za zdravje. Lani smo z evropskimi sredstvi in v partnerstvu s Slovensko filantropijo in društvom Stigma program razširili še na druge manjšine, in sicer spolne delavke in delavce, migrante in uporabnike drog.« Testiranje je zaupno. To pomeni, da testirana oseba v procesu razkrije le rojstni datum. »Tako lahko v prime-

zbodu z iglo, obstajajo zdravila, ki uspešno zaščitijo pred okužbo s hivom,« pojasnjujejo v društvu.

Pomemben program je tudi mladinski center na Trubarjevi za LGBTIQ+ osebe do starosti 30 let. Tam je varno in sprejemajoče okolje za druženje, sodelovanje na najrazličnejših delavnicah, seminarjih, pa tudi za pomoč in svetovanje mladim. Dobrodošli so vsi ne glede na to, s čim se identificirajo, zavrnjeno je le žaljivo, sovražno ali nasilno obnašanje.

Še ena zanimiva storitev Legebitre pa je pravna svetovalnica za LGBTIQ+ skupnost. »Do sprejetja Družinskega zakonika smo dobili veliko vprašanj glede sklepanja istospolnih zakonskih skupnosti. Zdaj

Pomagali so že več tisoč ljudem

ŠPELA ZAKOTNIK

Kaj vse jim torej ponujajo? Eden večjih programov je psihosocialno svetovanje, ki ga v Legebitri izvajata dve svetovalki. Oseba se lahko pogovori o stiskah, ki jih doživlja, morda se sooča z razkritjem spolne identitete družini ali vrstnikom ali z nesprejemanjem okolice. O tematikah tako intimne narave je pogosto težko spregovoriti, zato je zaupno okolje z usposobljenim svetovalcem zelo dragoceno. Legebitra je edino društvo v Sloveniji, ki ponuja psihosocialno podporo tudi za osebe, ki živijo s hivom. »Največkrat gre za individualne pogovore, pa tudi spremstva na kliniko ali kakšno drugo pomoč. Pogosto namreč družina in prijatelji ne vedo, da te osebe živijo s hivom, saj je ta tematika še vedno

ru reaktivnega, to je pozitivnega rezultata preverimo, ali je bila oseba v nadaljevanju vključena v zdravstveno obravnavo, kar je bistvo programa. Tisti, ki se zdravi, ne more prenesti hiva na svoje spolne partnerje, kar je zelo pomembno sporočilo, ki zmanjšuje tudi stigmo do oseb, okuženih s tem virusom.«

V društvu se pri vseh programih trudijo ustvariti nestigmatizirajoče okolje in hkrati informirati o preventivi. Tudi o zdravilih, ki so plod velikega napredka v medicini. »V Sloveniji imamo za najbolj izpostavljeno skupino, moške, ki imajo spolne odnose z moškimi, na voljo brezplačno preventivno zdravilo, tako imenovani PrEP, ki ščiti pred okužbo s hivom. Tudi po izpostavitvi, to je po nezaščitenem spolnem odnosu oziroma

pa so pogosta vprašanja o postopkih umetne oploditve in prošnje za pomoč LGBTIQ+ migrantom, ki pridejo v Slovenijo. Nimamo sicer odvetnika, ki bi te osebe lahko zastopal, dajemo pa brezplačne pravne informacije in nasvete,« pravijo v Legebitri.

V društvu našete programe in še vrsto drugih aktivnosti izvaja 14 zaposlenih, na letni ravni pa sodeluje še med 30 in 40 prostovoljcev. O prihodnjem delovanju imajo precej jasno vizijo. »Nikakor nam ni v interesu delati še naslednjih dvesto let,« se nasmehnejo. »Naš cilj je, da Legebitra v prihodnje zapre svoja vrata in se z LGBTIQ+ temami v družbi ne bi več posebej ukvarjali. Da bi te torej postale nekaj povsem vsakdanjega.«

Legebitra v enem letu

140 oseb oseb poišče psihosocialno pomoč.

1900 oseb se testira za spolno prenosljive okužbe.

3000 mladih se druži in udeležuje v programih v Mladinskem centru Legebitra.

70 oseb uporabi storitve pravne svetovalnice.

Sebastjan Sitar je vodja društva Legebitra. V njem deluje že šest let, vodenje pa je prevzel pred letom dni. Pravi, da je, generalno gledano, Slovenija varna država za pripadnike LGBTIQ+ skupnosti, še vedno pa je nekaj prostora za napredek.

Kakšno ocenjujete trenutni družbeni odnos do LGBTIQ+ oseb?

Pred epidemijo je bilo na javnih površinah občutiti manj sovražne nastrojenosti. Toliko nasilja, kot smo mu bili priča v letu 2023, se v zadnjih letih ni zgodilo. Od napadov na paradah do zažiga zastav na festivalu LGBT filma. Zakaj je tako, težko ocenjujem, verjetno gre za več različnih dejavnikov. Zaznavamo pa, da struje proti postajajo vse glasnejše in močnejše, ne le pri nas, temveč tudi v Evropi in svetu. Smo nekoliko zaskrbljeni, a po drugi strani menimo, da je tudi veliko podpore tej skupnosti, le da je bolj tiha.

Kako lahko stanje izboljšamo?

Veliko priložnost vidim v šolskem sistemu, v poučevanju strpnosti in informiranju o stanju manjšin. Lahko bi več storili za to, da mlade sensibiliziramo za realno stanje. Tudi glede stanja drugih manjšin, kot so migranti, Romi, pripadniki različnih veroizpovedih ... Šole bi morale več storiti tudi glede nasilja nad LGBTIQ+ osebami v šoli. V družbi želimo vedno biti opredeljeni za ali proti, manj pa delamo za to, da bi, tudi če se ne strinjamo, skušali drug

drugega razumeti. Toda bolj kot smo informirani, lažje razumemo.

V družbi lahko slišimo očitke, zakaj spolne manjšine toliko javno opozarjajo nase. Kaj bi odgovorili?

Parada ponosa je za LGBTIQ+ skupnost način slavljenja že doseženih človekovih pravic, enako kot je 8. marec. Obenem podaja politično noto, kaj bi bilo dobro, da še nadgradimo in spremenimo. Hkrati je izjemno pomembno, da tudi drugi posamezniki, ki se v svojem okolju morda ne srečajo z drugimi člani te skupnosti, vidijo, da niso sami, vidimo lahko tudi zelo raznolik spekter pripadnikov te manjšine. Ni namen, da bi drugega ogrožali, temveč zgolj izraziti sebe. Zakaj nekemu škoduje, če nekdo praznuje in se veseli?

Za vprašanja o spolno prenosljivih okužbah lahko pokličete na 030/361 280 vsak delovni dan med 10. in 16. uro ali pošljete sporočilo na e-naslov info@kajisces.si. Za psihosocialno svetovanje pa jim lahko pišete na svetovalnica@legebitra.si.

Več kot le kava

V našem mestu se je v zadnjih letih odprlo več kavarn in pražarn kave, ki se temu za marsikoga življenjsko pomembnemu napitku posvečajo z veliko mero pozornosti in znanja. Ker smo tudi sami ljubitelji kave, nas take stvari seveda zanimajo, na raziskovanje sveta specialnih kav pa vabimo tudi vas.

NINA KOŽAR

V trgovinici Mestnega muzeja Ljubljana na Gosposki ulici 15 zarotniško pokimam fantom in dekletom za blagajno, ki že poznajo geslo »na kavo grem«, nato pa se po stopnicah spustim v svetel atrij, ki spominja na džunglo brez kač in nevarnih žuželk. Tu obiskovalce že nekaj let razvaja kavarna Stow. Marsikdo prisega, da pri njih pije najboljšo kavo v občini, jaz pa vam šepnem, da ob njej nujno poskusite slivovo pito.

Kljub dopoldanski uri je večina miz zasedenih. Na ušesa vlečem pogovor mladega para, ki je prišel na kavo iz Zagreba. Naročim espresso, ki bo moja enota za okušanje različnih vrst kave. Običajno kavo pijem z mlekom, a se bojim, da jo bom zdaj, ko gre malo bolj zares, oskrunila.

Zelo resno jo jemlje tudi Sebastjan Pirc, vodja kavarne Stow, ki mi prvi odpre vrata v svet specialnih kav. »Svet kave se deli na dve veji – komercialno in specialno. Komercialno vejo zanimajo številke in količine, kakovost je postranskega pomena. Pri teh kavah ne okušamo identitete kave, ampak praženost, saj so večinoma prekomerno pražene. Specialne kave pa so manj pražene, da značilnosti vsake sorte pridejo bolj do izraza.« To pa ni edino, kar kavo

Zelena džungla Kavarne Stow so rastle kave, na katerih rastejo kavne češnje.

dela specialno. Ustrezati mora številnim strogim kriterijem, med katerimi je najpomembnejši proces pridelave od trgatve do priprave. »O kavi, ki jo strežemo v kavarni in prodajamo v vrečkah za domov, vemo vse. Kupujemo jo neposredno od pridelovalcev specialne kave, nekatere od njih poznamo celo osebno. Od njih dobimo surovino, ki jo sprazimo v naši pražarni in gostom ponudimo svežo sezonsko kavo.« Na rastlinah, ki naju obdajajo v kavarni, mi pokaže sadeže kave. Podobni so grozdni jagodi. Če bi jih prepolovili, bi pod zunanjim olupkom, imenovanim cascara, našli mesnati del, v njegovi sredici pa dve zeleni zrnji, zaščiteni s trdim ovojem.

Kavo uvažajo iz Paname, Kolumbije, Etiopije, Mehike in Brazilije. Iz vsakega predela le najboljše. Dobavitelje išče Peter Šević, ki vodi tudi akademijo Stow. V njej se individualno ali v skupinah izobražujejo gostinci, ki bi radi gostom ponudili malce več od običajne jutranje kave.

Gremo naprej proti tivolski promenadi in Moderni galeriji na Cankarjevi cesti 15.

V njeni kleti je kavarna, seveda imenovana Moderna. Spomladi in poleti se malce razlije na ploščad pred znamenito Ravnikarjevo kocko, takrat natakarkarji pladnje z osvežilnimi napitki gostom podajajo kar skozi okno. To je bilo pravzaprav skupno gnezdo, iz katerega je poletelo veliko ljubljanskih kavnih specialistov.

»Nekateri se malo bolj ukvarjajo z detajli, nekateri malo manj. Mi smo bolj življenjski, vedno imamo v ponudbi nekaj različnih kav, a ne preveč. Če hoče gost kaj zelo posebnega, bo to dobil, če kdo išče malo manj, pa bo prav tako dobil odlično kavo,« nam pove Bine Likeb, vodja kavarne.

Kave menjajo sezonsko, ponudbo pa redno nadgrajujejo. Sodelujejo s tujimi in dvema slovenskima pražarjema, ki so vez med pridelovalci in kavarno – Escobar z Vrhnike jim dobavlja kavo iz Kolumbije, mladi Banibeans iz Šiške pa iz Kostarike in Kenije. Vsi udeleženci v procesu so znani in pošteno plačani. »V tujini je zaradi višje kakovosti višja tudi cena, mi pa si tega ne moremo privoščiti. Če želimo biti

dostopni in preživeti, mora biti cena podobna kot v običajnih kavarnah.«

Med pogovorom spijem odlično espresso. Ker je bil ta že drugi v dveh urah, se počutim drzno in preizkusim še filter kavo iz Kenije. Tak način priprave je najbolj priljubljen med ljubitelji specialne kave, saj je okus res veliko širši in bolj saden.

Kavarna Moderna poleg umetelnih podobnic na kavni peni slovi tudi po spogledljivih kavnih koktejlih in osvežilnih napitkih iz cascara. Oboje lahko v stajliš embalaži kupite za domov ali za na zabavo. Po želji.

Za domačo zalogo kave skrbijo tudi v Pražarni na Dunajski cesti 61. Specialno kavo, ki ustreza več kot 80 od sto kriterijev za ta naziv, pod lastno znamko Blend me up edini v Sloveniji pakirajo v biorazgradljive kapsule za kavne aparate. Polnijo jih s sistemom za dovajanje dušika, ki izpodriva zrak, prav tako narejenim v Sloveniji. Stranski produkt tega procesa je topel zrak, s katerim pozimi ogrevajo svoje prostore, da je krog sklenjen. »Zelo smo okolju prijazni, tudi naše vrečke za kavo so iz recikliranih materialov,« ponosno pove lastnik in pražar Damir Jusović, ki veliko energije vlaga v nadgrajevanje svojega znanja.

Tu pražijo kavo za več slovenskih in tujih kavarn, ki si lahko izberejo mešanico, značilno samo zanje. Kava mora biti sveže

zmlata, zato zrna, ki so stara največ eno leto, meljejo enkrat na teden v manjših količinah. »V regiji Balkan in Slovenija smo nekje med Italijo in Skandinavijo. Skandinavci pražijo preveč svetlo kavo, Italijani pa s praženjem pretiravajo,« mi med pripravo espressa zaupa barista Eldin Menzilović, ki je v Ljubljano prišel iz Sarajeva. Spotoma pa ponudi še en nasvet vsem ljubljanskim pivcem kave: »Podaljšana kava ni dobra kava. Pri espressu kava teče iz aparata 20 do 30 sekund. Če to podaljšamo, voda teče samo še čez usedlino, ki vsebuje trikrat več kofeina, ampak ta kofein ni dober. Normalen espresso ima v sebi 30 do 40 gramov kofeina, podaljšana pa več kot 100, zato je kava bolj grenka. Raje naročite kavo

Kavarna Moderna poleg kave ponuja tudi kavne koktejle in napitke iz kavne lupine.

KAVARNA, V KATERI SEDIVA, JE PRAVZAPRAV SKUPNOST, KJER POLEG POZORNO PRIPRAVLJENE KAVE KROŽIJO ŠE ZAMISLI IN MNENJA O LOKALNO IN GLOBALNO POMEMBNIH TEMAH, KI BODEJO V OČI.

NI ŠE KONEC. OBRNITE STRAN!

V Pražarni za Bežigradom z dvema strojema pražijo posebne mešanice kave za domače in tuje gostince.

»Pred osmimi leti uvažanje kave iz Kolumbije ni bilo enostavno, zdaj pa je veliko logističnih podjetij, ki se ukvarjajo samo s tem. Večina jih sodeluje tudi v procesu proizvodnje. Imajo svoje pridelovalce in svoje pražarje, ki jih usposablja, spodbujajo in jim pomagajo. Pri komercialni kavi pa trgovci odkupijo določeno količino od različnih pridelovalcev, jo zmešajo, potem pa prodajo. Ne moreš vedeti, kdo je to kavo pridelal, ker to ni pomembno.«

Medtem ko klepetam z Alexom, nekdanjim arhitektom, ki je tudi zasnoval ozek, a zelo okusno opremljen lokal na Gornjem trgu 17, mlada popotnika iz Londona poravnata račun. Črno zrno jima je priporočil internet, ko sta iskala ljubljanske znamenitosti.

Po poti z enega konca starega dela mesta na drugega me ves čas spremljajo zvonovi Stolnice, ki napovedujejo, da se bo vse, kar sem se do zdaj naučila o specialnih kavah, še enkrat obrnilo okoli svoje osi in zaplulo v čisto novo smer. V kavarni Cafe Čokl na Krekovem trgu 9 sem namreč

dogovorjena na kavi s Tineto Čoklom, prvim svoje vrste, človekom, ki je to gibanje prinesel v naše mesto in se mu potem odpovedal. »Z besedno zvezo specialna kava smo se nehali identificirati, odstranili smo tudi vse napise, ki so bili opremljeni s tem pojmom. Vanj sem polagal veliko upanja, pričakoval sem, da se bo okrepilo predvsem z vidika širjenja informacij o kavi, pa se je zgodilo ravno nasprotno. Za kratek čas je kava dišala sama po sebi, zdaj pa tako, kot pač je v mednarodni trgovini, diši po denarju.« Kavarna, v kateri sediva, je pravzaprav skupnost, kjer poleg pozorno pripravljene kave krožijo še zamisli in mnenja o lokalno in globalno pomembnih temah, ki bodejo v oči. »Pri nas kava ni samo okus, ampak tudi medij, prek katerega komuniciramo neskladja, neuravnoteženosti in nepravilnosti v družbi. Dokazati moramo, da obstaja poslovni model, ki lahko vse to odpravi.« Zato praviloma pred sklenitvijo sodelovanja s pridelovalci osebno preveri, kdo so delavci na plantažah, koliko so stari, kaj jedo, kje spijo, kako jih obravnavajo in koliko so plačani. Večinoma so to sezonski delavci iz staroselskih skupnosti, ki potujejo iz regije v regijo. »Samo kakovost kave je enostavno določiti, če hočemo opolnomočiti skupnost, pa ji moramo dati glas in možnost za razvoj.

Brez njih se tudi mi ne bi mogli ukvarjati s svojim delom.«

S pridelovalci iz Brazila, Kolumbije, Peruja in Etiopije, ki delujejo posamično ali v zadrugah, sodelujejo na dolgi rok. Tudi sami so zadruga Buna. Kave, ki jo uvažajo in pražijo, ne silijo v embalažo. Kdor se hoče z njo odpraviti na sprehod, mora imeti s seboj svojo skodelico, kdor bi rad praženo kavo kupil za domov, pa mora prinesiti svojo vrečko ali škatlo. Eden od razlogov je delovanje v skladu z okoljskimi načeli, drug pa je preprosto dejstvo, da namesto nakupaličnih podobnic tu dejansko kupujemo izjemno kakovostno kavo.

Tine Čokl z ognjem v očeh pripoveduje o biotski raznovrstnosti, tisočih odtenkih zelene in ljudeh, ki jih srečuje na svojih kavnih popotovanjih, pa o družbi, ki je lahko pravična samo, če tudi prakticira to, kar tako rada govori. Lahko bi ga poslušala še ure in ure, pa sem že dogovorjena v novi Kavarni

V kavarni Cafe Čokl ne sledijo trendom in pravilom. Izstopili so iz cone udobja in tja bodo popeljali tudi vas.

Alexander Niño Ruiz v Črnem zrnju ponuja najboljše specialne kave iz Kolumbije.

Specialka, ki jo je pred nekaj meseci v Centru Rog na Trubarjevi cesti 72 odprlo podjetje Goat Story. Njihova zgodba gre pravzaprav v obratno smer – od skodelice za kavo v obliki kozjega roga, s katero so se uveljavili pri nenehnih iskalcih novih vznemirjenj, inovativnih naprav za pripravo kave in ponudbe specialne kave do kavarne, v katero zahajajo obiskovalci knjižnice v sosednjem prostoru, udeleženci delavnic, pa tudi kavni radovedneži, ki jih zanima nova članica specialne družine v mestu. Ta se kar lepo razvija, saj je kavarni in pražarni v mestu precej več, kot jih omenjam tukaj.

In ko sem že mislila, da sem končala svoje kavno popotovanje po mestu, je kar naenkrat za mano prišel sočen in bogat okus espressa, ki sem ga pred dobro uro spila v Čoklu. Spomnil me je, da kava ni samo kava, ampak tudi vezivno tkivo skupnosti. Zato povabite koga na klepet ob specialni kavi in še vi raziščite vse njene enkratne okuse.

Preden Sabin Minea v Mali pražarni sprži kavna zrna, so ta zelene barve.

POLEG OKUSA PO KAVI ZAČUTIM TUDI SVEŽE SADJE, KOT BI PILA NENAVADEN, A ZELO OKUSEN SOK.

americano, ki je navaden espresso, v katerega dolijemo vročo vodo. Okus ima blažji, pa tudi za želodec je boljša.«

Ovita v plašč, ki zdaj že pošteno diši po sveži kavi, grem obiskat še enega pražarja. Na Krakovskem nasipu 10 ima že skoraj šest let svojo Malo pražarno z malo kavarno Sabin Minea, nekdanji študent marketinga iz Romunije, ki ga je v naše mesto zvalila ljubezen. Medtem ko lokalni liki in turisti z vsega sveta v majhnem, a prijetnem prostoru pijejo kavo, velika mašina za šankom praži zrna iz Afrike, Azije in Južne Amerike. Obrti se je naučil na YouTube, iz knjig in izobraževanja v Belgiji, kamor se je odpravil pod okriljem programa Erasmus for Young Entrepreneurs, ki ga financira Evropska unija.

Pokaže mi nekaj vzorcev zrn, ki so res zelena, in pojasni: »Pomemben je tudi način fermentacije kave. Pridelovalec mora vedeti, kakšno kavo ima in kakšen postopek fermentacije je primeren zanjo, potem pa jo moram še jaz primerno spraziti.«

Kaj lahko naredi fermentacija, izkusim v Črnem zrnju, eni prvih in najbolj priljubljenih kavarn s ponudbo specialne kave v Ljubljani. Tam mi Alexander Niño Ruiz, ki je leta 2007 prišel iz Kolumbije, ponudi filter kavo s plantaže La Villa de Don Juan. Napitek me popolnoma preseneti. Poleg okusa po kavi začutim tudi sveže sadje, kot bi pila nenavaden, a zelo okusen sok. Kavi so namreč med fermentacijo dodali naravne kvasovke, pridobljene s fermentacijo soka kavne češnje.

Vse poti vodijo na Rašico

Vse morda res ne, imate pa za vzpon na priljubljeni z gozdom pokriti hrib v okolici Ljubljane na voljo številne možnosti. In zakaj sploh tja gor? Rašica poleg nezahtevnega sprehoda prepriča z razglednim stolpom in kočo z različnimi dobrotami.

INGA BATUR

KROFI IZ SLAŠČIČARNE RAŠICA

Naj vas ime ne zmede. Slaščičarno Rašica, ki je že leta znana po odličnih krofih, boste našli v Črnučah, in ne na Rašici. Natančneje na Dunajski cesti 380. Se pa lahko od tam odpravite do Rašice in nazaj ter potem brez slabe vesti uživate v krofih ali drugih njihovih dobrotah.

NA RAŠICI TUDI SPOMENIK

Ob vходу v kočo na Rašici lahko vidite spominsko ploščo, ki priča o tem, da je bila na tem območju med drugo svetovno vojno ustanovljena Rašiška četa. Tudi sam vrh je povezan s tem obdobjem in nosi ime narodnega heroja Staneta Kosca.

ŠMARNO-SAVSKA POT

Če bi radi večji izziv kot le sprehod na Rašico, lahko prehodite dobrih 16 kilometrov dolgo Šmarno-savsko pohodniško pot. Začne se v Tacnu in vključuje vzpone na Šmarno goro, Grmado in Rašico, potem pa vas ob Savi pripelje nazaj do izhodišča. Pot je srednje zahtevna; nekateri viri jo omenjajo tudi kot zahtevno, zato je primerna za tiste, ki imajo za tak podvig dovolj kondicije.

Ne vem, ali imamo v Ljubljani srečo ali nesrečo, ker lahko izbiramo med toliko različnimi izletniškimi točkami. Verjetno kakor se vzame, a res je, da včasih preveč izbire lahko povzroči zmedo in ne vemo, kaj bi sploh izbrali. Sama se pogosto zalotim, da zato obiskujem vedno ene in iste lokacije, predvsem bližnji in precej oblegani Rožnik. A ko smo se doma končno odločili za izlet na Rašico, bližnji z gozdom pokriti hrib, smo se soočili z novo dilemo. Kako do vrha? Tako splet kot pogovori z ljudmi namreč ponujajo različna izhodišča. Tudi z mestnim avtobusom je možno priti do katerega izmed njih. Lahko se na primer odločite za linijo 6 in se zapeljete vse od končne postaje Črnuče ter od tod nadaljujete pot do Rašice ali pa greste z linijo 8 do postaje Gameljne.

Mi smo izbrali nam najbolj priročno. Zapeljali smo se do vasi Rašica in že pred tablo z imenom vasi so bila ob cesti parkirana številna vozila. To smo tudi mi vzeli kot znamenje, da parkiramo in naprej nadaljujemo peš. Nekaj metrov za tablo Rašica smo zavili levo na makadamsko cesto, kjer je bila oznaka za planinski dom – razgledni stolp. Tudi tu se je nadaljevala kolona ob strani parkiranih vozil. Nič čudnega, ko pa smo se na izlet odpravili na toplo sončno nedeljo. Čeprav so avtomobili nakazovali na precejšnjo gnečo, smo bili na makadamski cesti bolj ali manj sami. Gre za precej razvejeno območje in ljudje se očitno kar malo porazgubijo.

Pot po makadamu je bila prijetna in nezahtevna. Res se vzpenja, a počasi in narahlo, zato je primerna za vsakogar. Mi smo na sprehodu srečali tudi kolesarje. Nanjo se lahko odpravite z bolj trpežnim otroškim vozičkom, z majhnimi, pa tudi večjimi otroki. Z večjimi lahko uberete tudi bolj strme poti, ki se ponujajo za vsakim ovinkom. Tako boste sicer hitreje na cilju, a bo bolj naporno. Nam se ni mudilo, zato smo ostali na makadamu, se pogovarjali, iskali prve znanilce pomladi in našli nekaj trobentic, zvončkov in teloha. S takim tempom smo za pot do vrha potrebovali dobro uro. Aplikacija na pametnem telefonu nam je pokazala, da je bila ta pot dolga malce več kot štiri kilometre.

Rašica ponuja dobro rekreacijo s čudovitimi razgledi na okolico, vendar je mene prepričala s kočjo na vrhu. Za svoj trud imam rada nagrado in tam smo se lahko nagradili s čajem in okusnim jabolčnim štrudljem. Hiter pogled na zasedene mize okoli nas pa je razkril, da se v koči lahko dobijo tudi številne druge okusne jedi.

To pa še ni vse. Nekaj metrov naprej od kočje, skrite v gozdu, je Vrh Staneta Kosca, ki je visok 641 metrov. Na njem vas poleg telovadnice na prostem čaka 17 metrov visok razgledni stolp. Ta vam omogoča, da se dvignete nad krošnje dreves in uživate v čudovitih razgledih na Ljubljansko kotlino in še naprej. Od tod se vidi tudi Šmarna gora. Tako smo dobili novo idejo za izlet v okolici Ljubljane.

Jedrski reaktor na robu mesta

KATJA ŠOLTES

V tišini polj in travnikov, ki obkrožajo primestno naselje Brinje, na nepozidani strani Zasavske ceste in ob kolesarski poti Atomski klin stoji Reaktorski infrastrukturni center Instituta Jožef Stefan. Zagnali so ga 31. maja 1966 ob 14.15.

Reaktor TRIGA (Training, Research, Isotopes, General Atomics) nikoli ni bil namenjen proizvodnji energije, temveč usposabljanju, mednarodnim znanstvenim raziskavam in spoznavanju jedrske tehnologije na varen način – je namreč kar 8000-krat šibkejši od tistega v Krškem.

Gradnja se je začela maja 1963. Spomnimo, da so bila prav tista leta v slovenski arhitekturi silno smela: sočasno je Edvard Ravnikar začel gradnjo parkirne hiše v sklopu mojstrovine stolpnice TR3 in Trga republike, Savin Sever pa je postavljal stavbo Tiskarne Mladinske knjige.

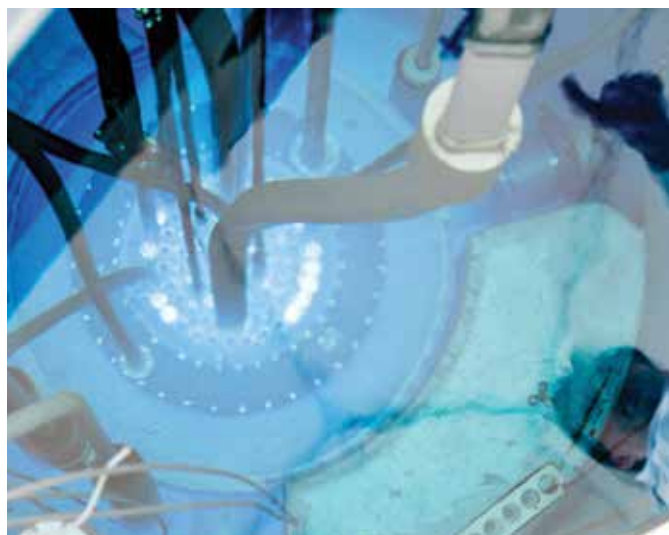
Nekdanji Ravnikarjev študent, arhitekt Oton Jugovec, ki ga morda bolj poznamo kot avtorja stavbe KD Španski borci v Mostah, se je medtem lotil prvega centra za študije atomske energije. Zasnoval ga je kot pravi modernist. Horizontalen parter spremljevalnih stavb sledi krajini, proti nebu pa prodirajo trije poudarki: na levi vodni stolp, na desni deformirana kocka samega reaktorja, v sredini pogleda pa Kamniške Alpe.

Center je bil končan leta 1966 in nam odslej pomaga živeti na najrazličnejših področjih: v medicini, pri gradnji, industriji, pri energetske učinkovitosti, pri študijah vplivov okolja na človeka, raziskavi materialov, žarčenja, sevanja in še sem premalo našela.

Živa legenda, katere notranjost je fotogenično retro, je tudi filmska zvezda: v filmu Varuhi formule je nastopal v vlogi srbskega jedrskega reaktorja v Vinči. Tisti reaktor je sicer plod ruske tehnologije, naš pa ameriške, a pustimo fikcijo fikciji.

Osnovno poslanstvo te ustanove pa je izobraževanje in raziskovanje. Do časa našega ogleda jo je obiskalo 203.202 obiskovalcev, 4444 skupin, 189.091 učencev in 14.111 učiteljev. Saj veste, kakšni so znanstveniki – vse merijo.

Obiščite jih! Konec marca bodo spet imeli dan odprtih vrat. Informacije o njem bodo objavili na svoji spletni strani ric.ijs.si. Pričakali vas bodo široko odprtih rok in glav. Nas so ob odhodu prijazno pospremili z besedami: »A ne, nobenega strahu ni tam notri, le izobraziti se je treba.« Res je.

Mesto, ki si zasluži prihodnost

Dopisnik revije Monocle in britanskega BBC-ja za Balkan Guy De Launey se je leta 2017 z družino preselil v Ljubljano. Pred tem so pet let živeli v Beogradu, osem let v Phnom Penhu v Kambodži, kjer je bil dopisnik za jugovzhodno Azijo, še pred tem pa 10 let v Londonu, kjer je bil med drugim glasbeni urednik na BBC Radio 6 Music. Velik del devetdesetih je preživel na Japonskem. Najprej je v Kanazavi učil srednješolce angleščino, a kot pravi, je bil sam veliko boljši učenec japonščine kot učitelj angleščine. Zato je na Univerzi v Osaki in Univerzi Essex v Združenem kraljestvu magistriral iz sodobnih japonskih študij.

MATEVŽ GRANDA

Kdaj ste prvič prišli v Ljubljano?

Z družino smo zelo radi prihajali v Ljubljano tako zaradi dela kot na počitnice. Prvič sem prišel leta 2014, ko so bile evropske volitve. Živelimo smo v stanovanju v Trnovem. Mestno središče nas je očaralo s svojim ljubkim vzdušjem in še posebej s tem, da je namenjeno pešcem. Na vsakem trgu se je nekaj dogajalo. Bilo je magično. Še posebej ob večerih, ko se je zmračilo in so se prižgale luči.

Je bil to razlog, da ste se potem nekaj let kasneje z družino preselili v Ljubljano?

Razlogov je bilo več. Glavni je bil, da sva morala za otroka izbrati primerno srednjo šolo. Čeprav smo v Beogradu zelo uživali, se nam ni zdel optimalen za nadaljevanje šolanja v adolescenci. Želeli smo živeti nekje, kjer je varno in bi bila otroka lahko samostojna. Drugi razlog je bil, da sem bil tukaj ravno na dan referendumu o brexitu. To je bilo dan pred 25. obletnico slovenske osamosvojitve, ko sem se znašel v pisarni takratnega premiera Mira Cerarja, ki bi ga moral intervjuvati. Sedela sva in se gledala brez besed. Pri sebi sem takrat moral sprejeti odločitev o prihodnosti svoje

družine. Ali ji želim zagotoviti evropsko prihodnost? To je bila prioriteta. Izbrali smo Ljubljano.

Kateri je vaš najljubši predel mesta?

Večino časa živimo za Bežigradom. Od tod je zelo enostavno priti v mesto peš, zelo enostavno je priti do letališča in otrokom je enostavno iti v šolo s kolesom ali avtobusom. Rad imam Bežigrad.

Kakšen je vaš poklic in kako ga opravljate iz Ljubljane?

Sem samostojni novinar. Delam, kar si naročnik želi: reportaže, javljanje v živo, članke, digitalne vsebine ... Kar je zelo impresivna mešanica. Pokrивam vse od politike in gospodarstva do oblikovanja, arhitekture in kulinarike. Najboljše pri poklicu novinarja je, da si profesionalno firbčen. Skozi poklic spoznaš zanimive ljudi in poglede na svet. Včasih je bilo sicer bolj enostavno delati od tod. Skočil sem na letalo in bil v eni uri v Beogradu,

»MESTNO SREDIŠČE NAS JE OČARALO S SVOJIM LJUBKIM VZDUŠJEM.«

od koder sem poročal o volitvah. Odkar ni Adrie Airways, izgubljam čas v zastojih na Cesti bratstva in enotnosti, se umikam divjim voznikom in opravljam carinske preglede. To je precejšnja frustracija, ampak ne tako velika, da bi razmišljal o selitvi.

Vidite kakšne priložnosti, ki bi naredile življenje v mestu še boljše?

Očitno ima Ljubljana zelo velik problem z zagotavljanjem stanovanj. Po statističnih podatkih je 20 odstotkov stanovanj v mestu praznih. Cene za nakup ali najem so izjemno visoke, malo je izbire in kakovost je slaba. Zdi se mi neverjetno, da imajo lastniki raje prazne nepremičnine, ker čakajo, da njihova vrednost še zraste. Če ima mesto 20 odstotkov nepremičnin praznih, je očitno treba ukrepati, še posebej, če to odvrca mlade ljudi, ki bi lahko živeli v mestu. Če si mladi ljudje ne morejo privoščiti živeti v mestu, potem bo mesto umrlo. Šli bodo drugam. Politiki te težave ne rešujejo učinkovito. Ampak nekdo se bo moral s tem spoprijeti, sicer to prelepo mesto s čudovito zgodovino ne bo imelo prihodnosti, kot si jo zasluži.

Ohranjanje (ne)vidne dediščine Ljubljanskega barja

MAŠA BRATINA

Ko smo v prvih letih delovanja Javnega zavoda Krajinski park Ljubljansko barje izvajali promocijske aktivnosti, so nas spraševali: »Iz katerega podjetja pa ste vi?« Večina Slovencev pozna Triglavski narodni park, precej slabše pa je poznavanje drugih zavarovanih območij narave. MOL se ponaša s kar štirimi krajinskimi parki, med katerimi je poleg Krajinskega parka Tivoli, Rožnik in Šišenski hrib, Krajinskega parka Zajčja dobrava, Krajinskega parka Polhograjski dolomiti tudi Krajinski park Ljubljansko barje, ustanovljen leta 2008. Ta ni le ljubljanski, saj se razteza še na šest drugih občin. Prepoznavnost

Krajinskega parka Ljubljansko barje se je dvignila predvsem z ukrepi na terenu, ki so se lahko začeli po zakupih in odkupih zemljišč. V začetku tega leta v krajinskem parku upravljamo več kot 230 hektarov zemljišč. Katera zemljišča pa so pomembna za ohranjanje dediščine Ljubljanskega barja in katero dediščino ohranjamo v krajinskem parku?

Uredba o Krajinskem parku Ljubljansko barje navaja, da je Ljubljansko barje največje območje mokrotnih travnišč s sistemom mejič in gozdnih, grmiščinih ter vodnih površin v Sloveniji. To območje je edinstveno zaradi prisotnosti mnogih ogroženih in mednarodno varovanih

prostoživečih rastlinskih in živalskih vrst ter njihovih življenjskih prostorov. Tu so doma številne ogrožene vrste travniških ptic: kosec, veliki škurh, priba, repaljščica, metuljev: barjanski okarček, strašničin mravljiščar, kačjih pastirjev, kot je koščični škratec, in drugih žuželk, kot je kobilica temna šaševka, ter dvoživk, netopirjev in želve močvirske sklednice. Poleg naštetega Ljubljansko barje bogatijo tudi številni redki in dragoceni naravni pojavi, ki jih zato imenujemo naravne vrednote.

Ob naravni dediščini globoka in mokra barjanska tla ohranjajo tudi bogato kulturno dediščino. Vlaga v barjanskih tleh varuje več tisoč let stare

ostanke koliščarskih naselbin. Zaradi izjemne izpovedne vrednosti ostankov koliščarskih naselbin so bila prazgodovinska kolišča okoli Alp leta 2011 uvrščena na Unescov seznam svetovne dediščine. Odlično ohranjeni organski ostanki koliščarskih naselbin so nam ponudili podatke o tem, kako so živeli prvi stalni naseljenci, prvi kmetovalci, prvi tkalci, prvi kolarji in prvi kovinarji v tem delu Evrope. Barjanska kolišča so bila vpisana na ta prestižni seznam svetovne dediščine skupaj s kolišči iz Švice, Italije, Avstrije, Francije in Nemčije. Večina kolišč iz omenjenih držav je na jezerih, kjer se ponekod še opazijo ostanki kolov koliščarskih naselbin, na Ljubljanskem barju pa so ostanki koliščarskih naselbin skriti globoko v barjanskih tleh. Do danes so arheologi na Barju odkrili prek 40 ostankov koliščarskih naselbin, dve skupini kolišč na Igu pa sta bili v sklopu mednarodnega serijskega vpisa vključeni na Unescov seznam. Lani smo zato prav na Igu odprli Morostig, hišo narave in kolišč. Obiskovalci Morostiga v interpretacijskem centru, na povezovalni poti ter v rekonstrukciji koliščarske vasi dobijo vpogled v biotsko pestrost in dediščino kolišč Ljubljanskega barja.

Naravna in kulturna dediščina Ljubljanskega barja je predstavljena tudi na številnih drugih tematskih poteh, na spletni strani in na Facebooku ter z letošnjim letom celo v krajšem dokumentarnem filmu. Krajinski park Ljubljansko barje je eden izmed bolj odprtih tipov naravnih parkov. Obiskovalci lahko vanj dostopajo iz različnih smeri in na različne načine. Najbolj veseli smo obiskovalcev, ki prihajajo na trajnosten način, to je z javnim prevozom, kolesom ali peš. Zavedati se moramo, da je Ljubljansko barje kmetijska krajina in da je večina zemljišč v zasebni lasti. Zato izbirajte urejene poti, in če se pripeljete v krajinski park z avtomobilom, tega pustite na urejenih parkiriščih. Za boljše načrtovanje in morda kakšno novo idejo priporočamo obisk naše spletne strani **ljublanskobarje.si**. Bolj ko bomo poznali in razumeli dediščino tega edinstvenega območja, lažje in bolje jo bomo ohranili tudi za prihodnje generacije.

Foto: Janez Tarman

Foto: Jasna Tarman

Foto: Jasna Tarman

Foto: Anton Žvanut

1 Eden izmed ključnih namenov ustanovitve Krajinskega parka Ljubljansko barje je ohranjanje mokrotnih travnikov, ki so življenjski prostor številnih ogroženih vrst. S prostorsko in časovno prilagojeno košnjo v krajinskem parku preprečujemo zaraščanje površin z lesno vegetacijo, hkrati pa na nepokošenem delu travnika vsako leto ohranjamo del habitata za nadaljnji razvoj različnih vrst.

2 Ena izmed bolj ogroženih vrst, ki živi na mokrotnih travnikih na Barju, je metulj barjanski okarček. V krajinskem parku smo odkupili zemljišča, kjer se vrsta še pojavlja. Na teh zemljiščih izvajamo prilagojeno košnjo in odstranjujemo lesno zarast ter invazivne tujerodne vrste.

3 Ljubljansko barje je kot mokrišče izredno pomembno za dvoživke. S spoznavanjem stanja populacij nekaterih vrst dvoživk ugotavljamo, kje je treba zagotoviti ukrepe za izboljšanje njihovih življenjskih prostorov (izkop mlak, prilagojena košnja in podobno).

4 Na Ljubljanskem barju živi naša edina avtohtona sladkovodna vrsta želv, močvirska sklednica. Vrsta je ogrožena zaradi izginjanja primerne življenjskega prostora. V zadnjih letih izvajamo opremljanje močvirskih sklednic s telemetričnimi oddajniki. Na podlagi podatkov o njihovem gibanju poiščemo in zaščitimo njihova gnezda.

5 Dobro poznavanje dediščine, tako naravne kot kulturne, je bistveno za njeno ohranjanje. V Krajinskem parku Ljubljansko barje izvajamo številne ozaveševalne aktivnosti, med katerimi so tudi urejanje tematskih poti in učilnic v naravi ter vodenja.

Metal ni le domena moških

ŠPELA ZAKOTNIK

Prva vseženska metal rock skupina je v Sloveniji oziroma kar širši regiji nastala v Ljubljani leta 2003. Predstavljamo vam Hellcats. Njena gonilna sila sta Saša in Sonja Zagorc, sestri in že od mladih nog šolani glasbenici, prva na klasični kitari, druga na prečni flavti. Kasneje sta ju »zamenjali« za bas kitaro in bobne ter našli še kitaristko in pevko. »Skupaj smo pridno vadile in pisale skladbe vse do leta 2006, ko je sledil prvi nastop v Ljubljani. Bile smo pod velikim pritiskom in imele hudo tremo, saj so bili med občinstvom sami glasbeniki. K sreči so bili nad nastopom navdušeni, kar nam je dalo še večji zagon za naprej,« se začetkov spominja Saša.

Glede izbire žanra ni bilo nikoli dileme; že od nekdaj sta sestri

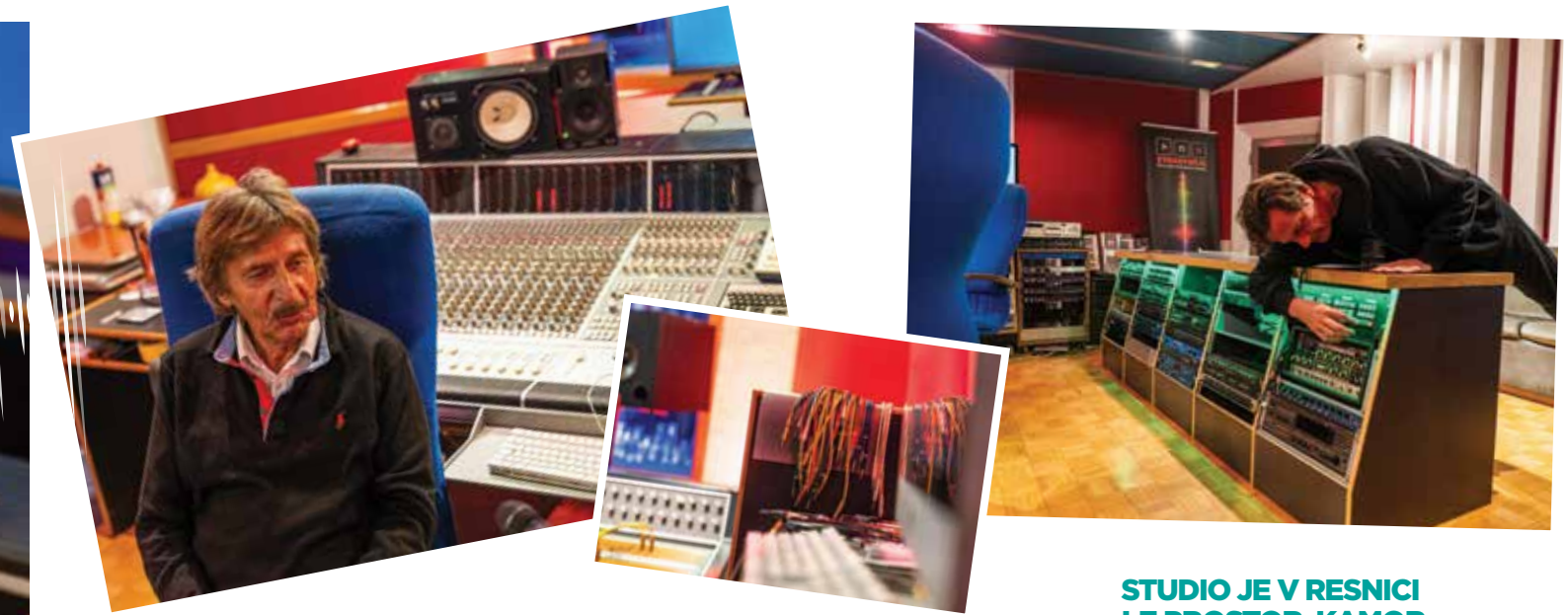
poslušali rock in metal glasbo. »Vztrajamo pri tem in se ne prilagajamo okusu večine – delamo to, kar nam je všeč. Še več kot doma imamo publike v tujini: letos nas čakajo nastopi v Angliji, Walesu, na Škotskem, Finskem, Nizozemskem, v Belgiji, Nemčiji in Franciji. Igramo avtorske skladbe, s čimer je zadnje čase pravzaprav težje dobiti nastop – organizatorji namreč raje povabijo skupine, ki igrajo prevejene priredbe znanih pesmi.« A tudi pri tem Hellcats ne odstopajo od svojih prepričanj. Od začetka so skupina, ki vse dela sama – poleg igranja same pišejo pesmi, jih posnamejo, sodelujejo pri produkciji, ustvarjajo videospotev, promovirajo skupino, organizirajo nastope, se vozijo na koncerte, nosijo opremo in še bi lahko naštevali.

»Leta 2015 sva s sestro začeli festival Dan rock žena, kamor povabiva glasbenice v alternativnih glasbenih zvrsteh, ki pišejo svoje avtorske skladbe. V klasični ali pop glasbi je sicer morda res veliko žensk, v alternativnih zvrsteh pa so v manjšini. Rock glasba je tradicionalno moška domena, danes se to sicer že spreminja,« razlaga Saša. Na glasbenem festivalu Dan rock žena, ki je bil nedavno na velikem odru ljubljanskega Orto bara, so torej žarometi rezervirani za dekleta. »S tem podpiramo ustvarjalke v rock glasbi in spodbujamo njihov preboj na koncertna prizorišča. Med občinstvo pa so seveda vabljene prav vsi, tudi moški, samo na odru ta večer zažigajo ženske,« se nasmehne frontwoman zasedbe Hellcats.

Iz idej nastane zvok

Izziv – glasbeni studii v Ljubljani – sprejet. Zdelo se je preprosto, ampak ... Letnice, številke in druge podatke lahko vsak dobi na internetu. Zgodbe pa se skrivajo v spominih. Torej, kar sledi, so spomini. Jaz jih slišim, upam, da jih boste tudi vi.

ANDREJ KAROLI

Bolj ko razmišljam, kdaj me je prevzel zvok (v glasbi), bolj se mi spomin ustavlja ob nekem songu. Smooth Criminal. Michael Jackson 1987. Toliko zvoikov v štirih minutah in mimogrede zelo dober (všečen) kos glasbe. Kako to nastane? En del odgovora je zasedba glasbenikov, ki so skladbo posneli, mimogrede, bilo jih je 17, drug del so tonski mojster, v tem primeru Matt Forger, in producent Quincy Jones. Ter seveda prostor.

Studio D, Westlake, Los Angeles. Vse za štiri minute.

»Pridi nocoj v Tivoli, bova plesala ...« Samo iztočnica. Tam, kjer je nekoč deloval Studio Tivoli, stisnjen v rob bazena na Celovski cesti 25, že kar nekaj časa domujeta Robert in Aleksander Pešut, Magnifico in Schatzi. Pred njima je tam ustvarjal nedavno preminuli Aco Razbornik. Studio Tivoli. Verjetno prva misel slehernika, ko steče debata o snemalnih studiih v Ljubljani. Desetletje in pol po tem, ko sem ugotovil, da je z Annie vse v redu, ko sem sedel nasproti Acu Razborniku. Val 202 je takrat ustvarjal niz oddaj z naslovom Sredi srede in tako sem v sredo okoli poldneva v živo kramljal s tonskim mojstrom, ki je posnel »vse« in leta 1993 skoraj vse izgubil v ognju. Bil sem Radovedni Taček, Aco pa je skušal odgovarjati na najbolj osnovna vprašanja. Kaj pa je to? Kaj pa to dela? Kako pa to? Saj razumete. Odgovarjal je zbrano, poljudno in suvereno, kot da opravlja najpomembnejše delo na svetu. In v resnici ga je, vsaj kar se mene tiče. Ker pri meni muzika nikoli ne ugasne. Pa še nekaj mi je postalo jasno. Ja, pomembno je, kje in kakšen je studio, kako je opremljen in tako naprej, ampak studio je v resnici le prostor, kamor morajo priti ljudje, ki igrajo in pojejo, tam pa jih pričakajo ljudje, ki ideje spravijo v zvok. Tak zvok, ki nas bo veselil, žalostil, silil k razmišljanju in gnal k plesu, morda vse naenkrat. Tivoli z Acom Razbornikom je dal od sebe za več kot 500 albumov glasbe. Še pred Tivolijem pa je Aco

STUDIO JE V RESNICI LE PROSTOR, KAMOR MORAJO PRITI LJUDJE, KI IGRAJO IN POJEJO, TAM PA JIH PRIČAKAJO LJUDJE, KI IDEJE SPRAVIJO V ZVOK.

Razbornik posnel del Odpotovanj Tomaža Pengova kar na Tomaževem stranišču. Zato prejšnji stavki, kako je prostor samo prostor.

Glasbenih studiev je v Ljubljani res veliko. Nove tehnologije so v zadnjih desetletjih relativno velike sobane in nekaj metrov dolge mešalne mize stisnile na trdi disk prenosnega računalnika. A vendar brez nekaj osnovnih potrebščin, kot je dober mikrofoni, in nekaj kvadratnih metrov, kjer lahko kitarist raztegne tudi noge, ne gre.

Če se vrnem k pravljici podobi studiev, se moram vrniti dve desetletji nazaj v Štepanjsko naselje na Litijško cesto 38. Ne vem dobro, zakaj, ampak znašel sem se v Studiu Metro. Po stopnicah v klet, tam pa čisto nov svet. Prvi vtis: vse je tako čisto in urejeno (kar mi ugaja), svetlobe ravno prav, ampak ... Ob vstopu je bilo slišati le zvok bobnov. Kristalno čisto, hi-hat, snare, kick. Hi-hat, snare, kick. Srednje hiter tempo, krog za krogom. Popolnost. Iz predprostorja v nadzorno sobo in nato pogled na levo. Obstal sem kot vkopan, buljil in poslušal. Nasproti mene, za debelim steklom, je sedel in z zamaknjenim pogledom nekam levo dol bobnal Manu Katché. Zdaj, kdor ve, ve, kdor ne, naj bo dovolj info, da je Manu v celoti posnel bobne skladbe Sledgehammer Petra Gabriela. In še »milijardo«

PREDSTAVLJAJTE SI MEŠANICO VONJEV, NA ROKO ZLOTANIH KABLOV, LESENEGA OPAŽA, KI TO ŽE DOLGO VEČ NI, LJUDI, KI NEKAJ UR NISO VIDELI NE DNEVNE SVETLOBE NE PRHE, IN STOLOV, KI TE ROTIJO, NAJ NE SEDEŠ.

drugih. Lahkotno na pogled, ampak zvok ... Macola. Kak šuš! Stal sem in poslušal. Konstanten tempo v čarobni zanki. Ampak ne loop iz računalnika, v živo, tam in takrat. Ne vem po koliko časa, vem pa, da je idilo zmotil zvok nepriklapljene kitare, natančneje električnega basa, ki je prihajal izza hrpta. Kdor še ni slišal neozvočenega električnega instrumenta, ne ve, kako zoprno je ta zvok. Plenk, plenk, plenk ... Togoten sem se obrnil in tam ... gospodar štirih strun. Pino »je**ni« Paladino sredi Štepanjskega naselja v Ljubljani. Pred mano glasbenik, ki je odigral eno najlepših basovskih linij (zame) v zgodovini človeštva. Zame. Pred mano. Spet sem bil star 13 let, zaljubljen v, recimo ji Barbara, in čeprav je Pino šele pripravljal bas, sem tam in takrat slišal le Wherever I Lay My Hat, skladbo, ki jo je

ob Pinovem basu leta 1983 odpel Paul Young. Kak song! Manu, Pino in jaz. Na nekaj kvadratih. Noro. Ter Janez Križaj, tonski mojster Studia Metro še danes, glasbenik, mojster, producent, pedagog, ki je poglavje zase. V enem prostoru. Veliko stvari se je moralo zložiti, da lahko opisujem take spomine, a na prvem mestu je Metro. Pravzaprav drugem. Na prvem mestu je Iztok Černe, tudi poglavje zase. Ko sva pred dnevi sedela na kavi, in čeprav že nekaj let ne oblikuje zvoka, so se ob pogovoru o začetkih, opremi in glasbi, ki se je rojevala v Metroju, svetile oči. Predvsem ko je snel sončna očala. Ker je frajer, pardon, gospod frajer.

Studio 26 Radia Slovenija na Tavčarjevi 17. Tako imenovana Šestindvajsetka. Dom Simfoničnega orkestra RTV Slovenija. Danes zelo lepo osvetljeni in z najnovjšo tehnologijo opremljeni nadzorna soba in velika dvorana. V zadnjih letih sem tam pripravil na desetine jutranjih koncertov. Intimnih, a v velikem prostoru. Pisalo se je leto 2003. Popolnoma drugačni prostori,

nadzorna soba v nadstropju, prostor za orkester v pritličju. Z višine nekaj metrov zrem v takratnega dirigenta simfonikov, Južnoafričana Davida de Villersa, ki še zadnjič pred dvigom dirigentske palice pogleduje po partituri. Prva vaja, bralna ji pravijo. Čez nekaj trenutkov se je po dvorani in skozi zvočnike zaslislalo nekaj, kar sem poznal in nulo, a še nikoli slišal v orkestrski izvedbi. Tonski mojster Miran Kazafura, Primož Benko, Boštjan Meglič, Tomi Meglič, Jani Hace, Tomaž Okroglič Rous in Cene Resnik. In jaz. Če me spomin ne vara, so bili vsi. Sidharta. Skupaj smo bili priča prvi orkestrski izvedbi skladbe Napoj. Kocine pokonci? Da. Kak krč v želodcu? Da. Solze? Ne priznam. Flavte, pikolo in potem cel orkester. Noro! Neskončni občutki trenutka, ki so se čez nekaj tednov ponovili na stadionu za Bežigradom.

Včasih te studio prevzame zaradi kirurške čistosti in urejenosti, včasih, ker tam srečaš ljudi, ki obstajajo samo prek radia, televizije ali interneta, včasih pa je prvi

spomin neoprijemljiv. Predstavljajte si mešanico vonjev, na roko zlotanih kablov, lesenega opaža, ki to že dolgo več ni, ljudi, ki nekaj ur niso videli ne dnevne svetlobe ne prhe, in stolov, ki te rotijo, naj ne sedeš. Najlepši vonj na svetu. Ta vonj me je prepeljal po prelomu tisočletja, ko je tonski mojster in producent Žare Pak v svojem studiu Kif-Kif ravno editiral zvoke pihal in trobil za skladbo Čas skupine Dan D, in pred nekaj dnevi, ko sem v predprostoru studia na meji med Bežigradom in Šiško kramljal z Žaretom in Grego Skočirjem, pevcem skupine Big Foot Mama. Kif-Kif je bil prva studijska izkušnja za Grego. »Pojma nisem imel,« se spominja. »Žare je rekel, pojdi v tisto sobo in poj, torej sem šel v tisto sobo in pel.« Količina izgovorjenih »še enkrat« bo ostala skrivnost. Na mizici nekaj vod, nekaj piv, dva pepelnika in ZX Spectrum. »Nanj sem napisal diplomlo,« je rekel Žare. Nisem ga vprašal za naslov in vsebino. Žare je zame muzika, Kif-Kif je prostor, kamor gre tišina umret. In glasbe, ki jo je Žare

soustvaril skozi čas, je za nekaj let poslušanja. Ob vseh res velikih uspešnicah, ki jih je posnel ali produciral, je na vprašanje, na kaj je res ponosen, povedal: »Ostalo je še pol ure časa in so fantje rekli, a lahko še Jožico? Pa dajmo še Jožico!« In so jo. Jožico. Fantje so bili skupina A. Je to?, Jožica je pristala na albumu Juriš v svobodo. Posebnost ne samo, a predvsem studia Kif-Kif? Tja se hodijo glasbeniki družiti, tudi če ne snemajo, čeprav je prostora v kleti Aljaževe ulice 41 res malo. Zato, ker je fajn. In res je.

Spet doma. Studio 14 Radia Slovenija. Tam sem ob programskem studiu preživel največ časa. Štirinajstka je bila posebna. Varno zatočišče Big Banda RTV Slovenija, zgrajeno in narejeno tudi kot koncertni prostor za sto in nekaj čez obiskovalcev. Kot čisti začetnik sem tam opazoval tonske mojstre in asistente, ki so skrbno pripravljali prostor, vlekli kable in postavljali mikrofone, na skrivaj spremljal vaje Big Banda, ko je bil šef še Jože Privšek, malo manj na skrivaj spremljal snemanja za Slovenske popevke, v S14

BREZ NEKAJ OSNOVNIH POTREBŠČIN, KOT JE DOBER MIKROFON, IN NEKAJ KVADRATNIH METROV, KJER LAHKO KITARIST RAZTEGNE NOGE, NE GRE.

sem pripravljaj koncerte za oddajo Klub klubov, tam gostil Res Nullius, tik preden so rekli, da se ne gredo več. Štirinajstka je bila najboljša soba, pravi Janez Križaj. Bila. Spomini so namreč stari od 30 do 10 let. Novih ni. Žal. Studio je šel v prenovo. Ko je pred osmimi leti prostor zapustil še zadnji gradbinec, ga je zasedla tišina. In zdaj tam ždita. Soba in tišina. Najboljša snemalna in koncertna soba. Tu in tam zaidem vanjo. Načrti so, ampak ... Ko stojim v temi, se vedno znova spominim na Kevina Costnerja, ki je v filmu Polje sanj dejal: »Če ga zgradiš, bo prišel.« Prepričan sem, da bo zvok nazaj. Tišina je (pre)naglas.

Resna vadba, sproščena ekipa

JAK VREČAR

Pogled na prostorno parkirišče ob Šmartinski lučaj od BTC se ne izdaja, da se v enem od dolgočasnih sivih poslopih dogaja nekaj posebnega. A ko začnejo že pred šesto zjutraj v stavbo vstopati prvi obiskovalci s športnimi torbami, je tudi nepoznavalcem jasno, da se tam telovadi. In to zelo zagnano: v etaži pod vhodom na hišni številki 106 že več kot desetletje domuje center CrossFit Ljubljana. Prostor je na videz opremljen precej špartansko. Tu ni bleščečih kromiranih naprav za fitness, ampak so na voljo »samo« trenadžerji za veslanje, kolesarjenje in smučarski tek, tako imenovane kletke za različne vaje, uteži, tudi kolebnice, plezalne vrvi in težke žoge, imenovane medicinke.

Zasedba obiskovalcev je pisana: tu vadijo mlajši in starejši, začetniki in rekreativci, pa tudi najbolj zagnani tekmovalci. Pomembnejša od forme in moči po prvem obisku je vztrajnost. To velja za obe obliki vadbe, ki sta na voljo: CrossFit in BootCamp. Pri prvi se povezujejo vodena trenerska vadba v manjših skupinah, funkcionalne vaje in visokointenzivna intervalna vadba, ki spodbuja eksplozivnost. Namenjena je tudi tistim, ki imajo že več izkušenj z vadbami ali si želijo tekmovali. Druga oblika pa je usmerjena predvsem na vaje s telesno težo, je dostopnejša in prilagodljivejša tudi za začetnike ter ljudi s poškodbami, ki želijo oblikovati svoje telo, izgubiti kak kilogram in pridobiti kondicijo.

Vadba pod imenom CrossFit sicer izhaja iz ZDA iz leta 2000, do danes pa se je razširila vseh 150 državah in več kot 12.000 centrih. Pogosto se zgodi, da članice

in člani ne opustijo vadbe niti med potovanji ali službenimi obveznostmi po svetu, in tudi v ljubljanskem CrossFitu, edinem v Sloveniji, boste zato pogosto slišali angleščino in druge jezike.

A tisto, kar daje centru CrossFit Ljubljana poseben pečat, ni le vadba po preverjenih smernicah in s trenersko ekipo, ki se redno izobražuje. To navsezadnje počnejo še v številnih drugih fitnessih in telovadnicah z različnimi licenciranimi sistemi. Duša CrossFit Ljubljana so ob trenerski ekipi kar uporabnice in uporabniki sami. »Vsem, ki se tukaj dobivamo, največje zadovoljstvo daje občutek pripadnosti ob vadbi. Verjamem, da se sliši kot kliše, ampak s časom vsakdo, ki hodi na vadbo, postane del naše družine,« pravi Marina Šink, vodja in lastnica centra CrossFit Ljubljana. Njene besede potrjuje članice in člani centra, ki med našim pogovorom prihajajo na vadbo. Vsakdo se ustavi pri sprejemnem koticu, spregovori kakšno prijazno besedo in se nato pridruži vadečim. Objemi in spodbudne besede so tu del vsakdana in praznovanja ob jubilejih reden del programa. »Pri nas je dobrodošel vsakdo. Ne ločujemo se po letih, interesih ali poklicu. Smo fina družba s skupnim ciljem – dobro trenirati in skrbeti za svoje telo,« pravi Marina Šink.

Dobrodelno veslanje

Del kulture v centru je tudi družbena odgovornost. Iz spontane pobude in vprašanja, komu in kako lahko pomagamo, se je v CrossFitu Ljubljana razvil tradicionalni majski dogodek, poimenovan 24 ur dobrodelnega veslanja. Princip je preprost: člani, njihovi prijatelji in podporniki od drugod si podajajo sedeže na veslaških napravah v centru in nabirajo kilometre. Vsak je vreden en evro, skupni znesek pa namenijo Zvezi prijateljev mladine Moste - Polje za pomoč otrokom iz socialno ogroženih družin. Letošnje, že sedmo dobrodelno veslanje bo 17. maja. Podrobnosti bodo objavili tudi na spletni strani crossfitljubljana.si.

»VZTRAJNOST JE
POMEMBNEJŠA OD FORME
IN MOČI PO PRVEM OBISKU.«

Nova generacija mladih gledališčnikov

JEDRT JEŽ FURLAN

V gledališkem listu predstave Umetnost vojne/Umetnost miru je eden od sodelujočih srednješolcev zapisal: »Na eni vaji oziroma na uni, ko smo s kredami pisal, sem prvič dojel, da kokrkol je vojna grozna in si je ne želim, sem kljub temu prepričan, da ljudje niso NIKOL tok povezani kot v vojni.«

Predstava je za iztočnico vzela začetek rusko-ukrajinske vojne februarja 2022, družinske zgodbe pa zajema tudi iz druge svetovne in jugoslovanske vojne. Nastala je v Slovenskem mladinskem gledališču z drugo generacijo programa Mlado Mladinsko, v katerem avtorska ekipa in člani ansambla SMG sodelujejo z mladimi med 16. in 23. letom. Program je pred petimi leti vzpostavila dramaturginja, režiserka in pedagoginja Ana Duša. Po sodelovanju z mladimi v Lutkovnem gledališču Ljubljana je želela ustvariti prostor za gledališko vajeništvo, kjer bi profesionalni igralci svoje znanje in izkušnje prenašali na mlade, ki jih zanima gledališče.

Predstava Svoje usode krojači, ki so jo v sezoni 2021/22 pripravili prvi mladinke in mladinci, sodelujoči v programu, je uspela, zato so v SMG razpisali avdicijo za naslednjo generacijo nadobudnih gledališčnikov. Ta je potekala v treh delih. Mladi so že ob prijavi morali poslati videanalogo na temo miru, nato pa sta sledila dva kroga avdicije. V obeh so se morali izkazati pri delu v skupinah, zadnja etapa pa je vključevala še improvizacije v parih ter pogovor o umetnosti in aktualnem družbenem dogajanju.

Izbrani kandidati praviloma že imajo nekaj gledaliških izkušenj. »Rastejo v svet, ki jim vseskozi veleva, naj bodo samosvoji in poskrbijo zase, kar je OK,« pravi naša sogovornica Ana Duša, »toda premalo, če ne sledita skrb za skupnost in odprtost v svet.« Proces nastajanja predstave je bil za mlade zlata priložnost, da so se z igralco Janjo Majzelj in igralci Vitom Weisom, Blažem Šefom in Matejem Recerjem kalili v igralskih tehnikah. Vsi nastopajoči, vključno s člani ansambla SMG, so avtorji likov, ki jih igrajo. Besedilo je nastalo iz improvizacij, osebnih raziskovanj, zapisov in pogovorov. Tudi prizorišča soške fronte in Sarajevo so obiskali skupaj. »Nista jih zanimali ideologija in teorija, ampak posameznik znotraj vojne. Zgodbe. Pomemben del procesa delanja predstave je bil pogovor. Po ogledu predstave Strah in beda tretjega rajha sem jih na primer vprašala, kako razumejo pojem fašizem, in iz tega je sledil nekajurni pogovor.« Vadili so trikrat tedensko, proces je trajal eno leto, 20. januarja pa so z njo prvič nastopili pred občinstvom v SMG na Vilharjevi 11.

Eden od mladih gledališčnikov, ki so se preizkusili v Mladem Mladinskem, je Izidor Vogrinec, zdaj dijak umetniške gimnazije, študij igre pa namerava nadaljevati na Akademiji za gledališče, radio, film in televizijo. »Avdicija za drugo generacijo Mladega Mladinskega je bila zabavna in zelo sproščena. Prednost procesa in predstave je to, da smo skupaj razmišljali o resni temi. Iz Sarajeva se najbolj spomnim tunela pod letališčem. Danes si ne znamo predstavljati, da ljudje niso imeli osnovnih življenjskih potrebščin. Največ so mi dale zgodbe drugih v projektu. Najpomembnejša pa je bila povezanost med nami. Začutili smo se. Vojna, ki je tema predstave, je čas, ko se ljudje razdvojijo ali združijo. Mi smo se v predstavi o vojni združili.«

PROCES NASTAJANJA PREDSTAVE JE BIL ZA MLADE ZLATA PRILOŽNOST, DA SO SE KALILI V IGRALSKIH TEHNIKAH.

Predstavo Umetnost vojne/Umetnost miru si lahko ogledate 11. in 12. aprila v Slovenskem mladinskem gledališču.

FESTIVAL BOBRI SPODBUJA ZANIMANJE MLADIH ZA KULTURO

V času odtujenosti, tekmovalnosti in odvisnosti od elektronskih naprav organizatorji 16. Festivala kulturno-umetnostne vzgoje Bobri ponujajo sodelovanje, ljubeznivost, sočutje, druženje in prijateljstvo. V letošnji program so vključili številne delavnice, vodstva, koncerte, filmske, gledališke, pripovedovalske in plesne predstave ter druženja. Med 16. marcem in 6. aprilom bodo otroci in mladi tako lahko risali grafite s šiškenski Mladimi zmaji na Tugomerjevi ulici 2, si v Lutkovnem gledališču Ljubljana na Krekovem trgu 2 ogledali predstavo Posvetitev pomladi, v Plesnem teatru Ljubljana na Prijateljevi ulici 2a predstavo Alma, v Kinodvoru na Kolodvorski ulici 13 pa film Dekliška družina, na Vodnikovi domačiji Center na Stritarjevi ulici 7 brali stripe, rajali s francosko hip-hop rock-funk skupino Noflipe, se preizkusili kot fotografi, z gledališkimi Vikingi pluli v Cankarjevem domu na Prešernovi cesti 10 in še in še. Novost letošnjega festivala bo medgeneracijski projekt Bobrova izmenjevalnica misli, katerega namen je prepletanje idej, domišljije in stikov ter spodbujanje pisne besede. Na 15 prizoriščih festivala bodo postavljeni nabiralniki s praznimi karticami, na katere bodo lahko obiskovalci zapisali poljubno misel in jo poslali neznanemu naslovniku. Vsi dogodki Festivala Bobri so brezplačni, vstopnice pa lahko rezervirate na spletni strani bobri.si, kjer je objavljen tudi program.

Odprite okna Ljubljane

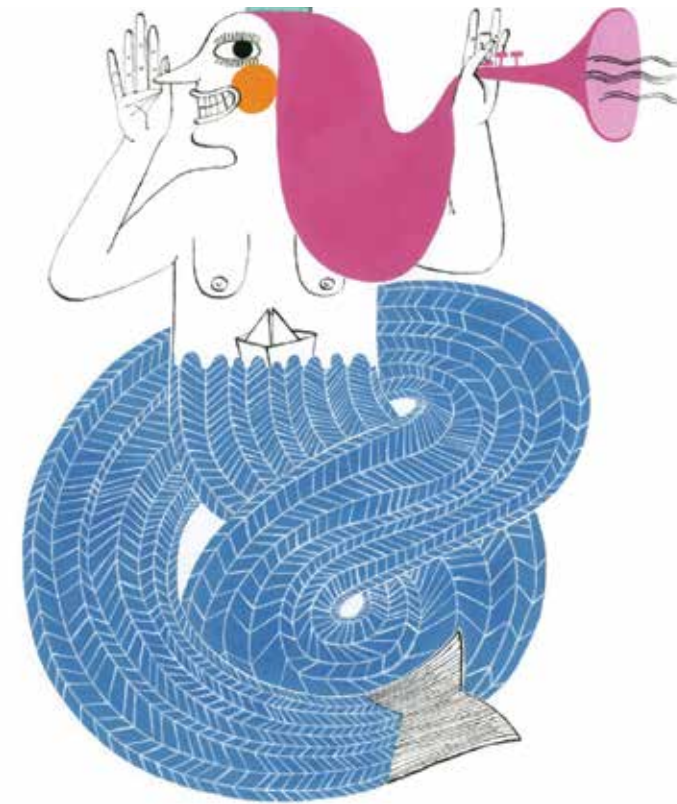
Pisec in nekdanji urednik Ljubljane Uroš Grilc ter ilustrator Peter Škerl sta ustvarila slikanico *Skozi okna Ljubljane*. Gre za doživljajsko popotovanje po neverjetnih, včasih tudi pretresljivih zgodbah znamenitih Ljubljančank in Ljubljančanov, ki so gradili naše mesto in klesali njegovega duha. V njem so pustili svoje sledi, ki jih vidimo in občutimo še danes. Njihova okna nam skozi ulice in hiše, kjer so živeli, odstirajo dušo in skrivnosti mesta. Slikanico lahko naročite na spletni strani skratelj.org.

Razširite svoje znanje o podnebnih spremembah

Na Fakulteti za matematiko in fiziko na Jadranski ulici 19 v okviru projekta Okoljske tehnologije za blaženje podnebnih sprememb in prilagajanje nanje od februarja izvajajo nov predmet Podnebne spremembe. Željni znanja lahko predavanja spremljate v živo ali na daljavo prek videopovezave. Prijavite se na spletni strani podnebnepremembe.fmf.uni-lj.si, kjer lahko dobite tudi dostop do arhiva predavanj.

PUSTI, NAJ TE NOSI VODA

Voda bo osrednja tema letošnjega Pripovedovalskega festivala, ki se bo med 15. in 24. marcem odvijal v Cankarjevem domu na Prešernovi cesti 10. Povezovala bo zgodbe, ki jih bodo peli in pripovedovali umetnice in umetniki besede Anja Štefan, Katja Šulc, Nataša Kramberger, Mojca Fatur, Gašper Jarni, Andrej Jus, Uršula Ramoveš s Fantii iz Jazbecove grape, gostja Shonaleigh Cumbers, Špela Frlic s čudežnimi pravljicami iz nekdanje Jugoslavije in drugi. Na zaključnem dogodku pa bodo svoje resnične zgodbe v Klubu Cankarjevega doma pripovedovali še novinarka Patricija Maličev, penolog Dragan Petrovec, kritičarka Urška Krišelj Grubar, mladinska pisateljica Maša Ogrizek, raziskovalec Jernej Mlekuž, fotograf Jože Suhadolnik in pesnik Primož Bizjan. Program je v celoti objavljen na spletni strani pripovedovalskifestival.si, kjer lahko kupite tudi vstopnice.

Je to, kar vidite, resnično?

Nekdaj smo rekli »ne verjamem, dokler ne vidim«, danes pa vemo, da tudi vidu ne moremo povsem zaupati. Iluzijam, ki znajo prevarati naše oko, to pa naše telo in njegove čute, je posvečena razstava *Razširjen pogled*, ki si jo lahko do 26. maja ogledate v Cukrarni na Poljanskem nasipu 40. 20 umetnikov in umetnic se v svojih slikah, reliefih, fotografijah, videih, objektih in instalacijah poigrava z različnimi elementi svetlobe, zvoka, barv in ploskev, kar gledalca pripelje do ugotovitve, da je tudi sam del umetniške stvaritve.

Ni spanca za rockerje

Po polnih dvoranah sodeč, slovenska glasba v Ljubljani in drugod ponovno doživlja razcvet, vstopnice za veliko koncertov pa so razprodane v hipu. Zato pohitite in si čim prej priskrbite svoj prostor v Media Centru na Kranjčevi ulici 22, kjer bodo 23. marca nastopili Big Foot Mama & trije normalni, pa v Kinu Šiška na Trgu prekomorskih brigad 3, kjer bo 18. aprila koncert AKA Neomi, 20. aprila bodo svoj novi album predstavili Fed Horses, 23. aprila Jet Black Diamonds, 15. maja pa Masharik. Tudi v Orto baru na Grablovičevi ulici 1 se bo treslo, saj se 28. marca tam začne Orto Fest, na katerem bodo do 27. aprila med drugimi nastopili Mi2, Elvis Jackson, Jure Lesar, Slon in Sadež ter velenjski večni mladeniči Šank Rock.

V ČETRTHNIH SKUPNOSTIH SE DOGAJA. PRIDRUŽITE SE!

BEŽIGRAD

Predavanje o demenci

MOL v sodelovanju z društvom Spominčica – Alzheimerjem Slovenija organizira predavanje o demenci. Dobili boste splošne informacije o tej bolezni ter izvedeli, kaj so prvi znaki, kako poteka postavitve diagnoze, kako komunicirati z osebami z demenco in kako ravnati preventivno. Predstavili bodo tudi društvo Spominčica ter neformalne oblike skrbi za osebe z demenco v domačem okolju. Več informacij na spomincica.si.
27. marca ob 17.30
Sedež ČS Bežigrad, Vojkova cesta 1

CENTER

Možganski fitness - učinkovite vaje za boljši spomin

Priznana mednarodna trenerka spomina Jasmina Lambergar iz Centra za urjenje spomina vas bo naučila tehnik za boljše pomnjenje, z vajami za boljši spomin pa razgibala vaše možgane. Predavanje je namenjeno vsem generacijam.
10. aprila ob 18.15
Rozmanova 12, sejna soba

ČRNUČE

Maček Muri išče kroniko

Knjižnica Črnuče vabi k ogledu gledališke predstave za otroke Maček Muri išče kroniko, napete predstave, v kateri med razgibanim iskanjem Mačje knjige ugotovimo, kaj vse se dogaja v Mačjem mestu: kdo najraje prepeva, kaj kuha maček Žane, kaj počne maček Rigoletto in v koga je zaljubljena muca Maca. Predstava je primerna za otroke, starejše od treh let.
20. marca ob 17. uri
Kulturni dom Črnuče, Dunajska 367

DRAVLJE

Zbiranje zdravil

Zavod MISSS vabi na akcijo zbiranja neuporabljenih zdravil in zdravil s pretečenim rokom uporabe. Skupaj

s Pro bono ambulanto in JP Voka Snaga bodo poskrbeli, da bodo zbrana zdravila uničena na primeren način oziroma da bodo tista še ustrezna namenili ljudem, ki nimajo urejenega zdravstvenega zavarovanja.

Do 19. aprila od 9. do 17. ure
Zavod MISSS, Kunaverjeva ulica 2

GOLOVEC

Izdelki za veliko noč

Vabljeni na delavnico izdelovanja izdelkov za veliko noč (voščilnice, dekoracija, pirhi), ki jo organizira KTD Proga 13. Delavnico bo vodila Veronika Rajser, prijave pa zbirajo na telefonski številki 031/669 637.
26., 27. in 28. marca od 17. do 20. ure
Kulturni dom Hrušica, Pot do šole 2a

JARŠE

Brezplačne meritve

Krajevna organizacija Rdečega križa Nove Jarše vabi na brezplačne meritve krvnega tlaka, sladkorja in holesterola v krvi.
Vsak drugi ponedeljek v mesecu od 16. do 18. ure
Sedež ČS Jarše, Kvedrova 32

POLJE in ŠMARNJA GORA

Temeljni postopki oživljanja in prikaz uporabe defibrilatorja

Defibrilator je aparat, s katerim lahko rešimo življenje človeku s srčnim zastojem. Na brezplačni delavnici vas bodo naučili pravilne uporabe aparata, člani Društva študentov medicine pa bodo v okviru projekta Misli na srce izvajali brezplačne meritve krvnega sladkorja, tlaka in holesterola. Delavnica je namenjena vsem generacijam. Več informacij dobite na telefonski številki 01/306 48 36.
ČS Polje: 9. aprila ob 18. uri, Polje 383, velika sejna soba
ČS Šmarna gora: 20. marca ob 18. uri, Srednje Gameljne 50

SOSTRO

82. letnica bitke na Pugledu

Krajevna organizacija Zveze borcev za vrednote NOB Zadvor Sostro vabi na dan odprtih vrat Spominske hiše Podlipoglav 19, okviru katerega pripravljajo voden ogled razstave NOB in arhiva lokalne vojne zgodovine, pohod na Pugled ter obeležitev 82. obletnice bitke s kulturnim programom. Več informacij dobite na telefonski številki 041/684 836 ali e-naslovu marija.kocjancic1234@gmail.com.
23. marca od 10. do 12. in od 14. do 15. ure (voden ogled razstave), ob 10. uri (pohod na Pugled) in ob 13. uri (obeležitev obletnice bitke)
Spominska hiša Podlipoglav 19

ŠENTVID

Skupina Emona s tamburaši in gosti

Folklorna skupina Emona vabi na nastop članov skupine, pridružili pa se jim bodo tudi tamburaši in drugi gostje.
23. marca ob 18.30
Ljudski dom Šentvid, Prušnikova 99

TRNOVO

Dan ščitnice

Društvo za pomoč pri obolenjih ščitnice tudi letos pripravlja Dan ščitnice. To je vseslovensko srečanje ščitničnih bolnikov, njihovih svojcev in vseh, ki jih zanima ščitnica, v okviru katerega organizirajo predavanja strokovnjakov s področja tirologije in farmacije.
16. marca od 8. do 15. ure
Sedež ČS Trnovo, Devinska 1b, dvorana

Novice, različne informacije, pa tudi mesečni napovednik vseh dogodkov v četrtnih skupnostih na območju MOL so na spletni strani ljubljanasi.si/sl/moja-ljubljana/cetrtno-skupnosti-v-ljubljani.

Vsi navedeni dogodki so brezplačni.

Dobrodošli vsi, ki imajo radi lepo

V samem jedru mesta že tri desetletja živi galerija Hest. To je zasebna prodajna galerija, namenjena predvsem posredovanju pri prodaji kakovostnih slovenskih in tujih del avtorjev, ki sodijo v sam vrh likovne scene. Pripravili pa so tudi že več kot 400 razstav.

AJDA BORAK

Vrata galerije na Židovski ulici 8, kjer je bila včasih torbarska delavnica, nam odpre njen »oče« in trgovec z umetninami Emil Šarkanj, po izobrazbi sicer gradbeni inženir, ki pa se je že kot študent navdušil nad svetom umetnosti. Prostor po svoji kvadraturi ni prav velik, pa vendar vsebuje impresivno količino velikih imen, predvsem slovenske umetnosti.

V prvi sobi, ki ji Šarkanj pravi kar »soba mrtvih«, stene trenutno ponosno razkazuje slovenske impresioniste in ekspresioniste – slike Riharda Jakopiča, Matije Jame in Franceta Kralja. V kotu stoji tudi originalni marmorni kip Ribe Franceta Kralja

– bronast odlitek tega kipa krasi Tivoljski ribnik. V drugi sobi so razstavljeni sodobni likovni umetniki, med njimi so Miha Perne, Ana Sluga, Barbara Jurkovšek in Natan Esku. Kaj pa tuji umetniki? »Tudi nekaj teh imamo: tu so hrvaški slikarji Zoltan Novak, Edo Murtić in Bojan Šumanja, pa bosanski Mirsad Begić, italijanski Matteo Massagrande ...« razkaže Šarkanj. Nabor vseh del ažurno prikazujejo na svojem spletnem mestu galerijahest.si.

»Primarna dejavnost galerije je seveda trženje umetnosti, ki pa jo skušamo enakovredno dopolniti tudi z razstavno dejavnostjo – skušamo se držati cilja osem razstav na leto,« razlaga galerist. Njegova sodelavka, umetnostna zgodovinarica Edita Filo, pa razkrije prihajajoče razstave: »Marca bo razstava Izidorja Urbančiča, aprila pa spominska razstava Vasilija Josipa Jordana in Dragice Cvek Jordan.«

In kdo so običajni obiskovalci galerije? »Prav vsi, ki imajo radi lepo. Od zbirateljev in rednih strank, ki se pri nas že kar ritualno oglasijo ob sobotnih dopoldnevih in preverijo, kaj imamo novega, izmenjamo si tudi novice iz sveta umetnosti; potem so

seveda turisti, pa slučajni mimoidoči. Želim si, da bi v galerijo vstopilo še več mladih, pa se zdi, kot da jih je malo strah,« opaža Edita Filo.

Kaj pa kupci? »Tudi glede tega ni pravila. Seveda imamo redne kupce in zbiratelje, za katere natanko vemo, kaj iščejo, in jim primerno novo delo ponudimo takoj, ko pride k nam. Tudi turisti pogosto za spomin domov odnesejo umetnino. Veseli smo mladih kupcev, ki se odločijo, da bodo stene njihovih domov novega doma krasila umetniška dela – nekaj njih se redno vrača in gradi svoje lastne umetniške zbirke. Nekateri kupijo sliko ali kip kot darilo,« našteva Šarkanj. Kako premožen pa moraš biti, da lahko prijatelju za rojstni dan pokloniš umetnino? »Predstave o tem so večinoma napačne. Pri nas se cene začnejo že pri slabih 30 evrih, res dobro umetniško delo stane nekaj sto evrov, zgornja meja pa je seveda (v smeju) neskončna. Takšno darilo je izkaz velike pozornosti, saj moramo človeka dobro poznati, da vemo, kaj bi mu bilo všeč. Po drugi strani pa je takšno darilo trajno in bo obdarovanca vsakič spomnilo na vas,« dodaja Edita Filo.

Mestna občina
Ljubljana

LJ 2030
NA POTI DO OGLJIČNE NEVTRALNOSTI

VABLJENI ČISTO VSI ZA LEPŠO LJUBLJANO

AKCIJA!

Za svež začetek pomladi se pridruži **največji čistilni akciji Mestne občine Ljubljana**, ki bo potekala v **soboto, 23. marca 2024**.^{*} Natakni si rokavice, pripravi vreče in se pridruži **pobiranju odpadkov v svoji okolici**, s čimer lahko enostavno prispevaš za še prijetnejši vsakdan vseh nas, prebivalk in prebivalcev.

Več o programu in aktivnostih
Za lepšo Ljubljano
obišči ljubljana.si ali
poglej tukaj:

^{*}Če bo zelo deževalo, bo čistilna akcija 6. aprila 2024.

